

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Урысые Федерацием зы Президент иэн фаеу Тхьаклушынэ Аслъан елытэ

Республикэхэм япашэхэм яЭ-натлэхэм ацлэ зэрэзблахуштым епхыгъэу Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан мырзущтэу кылуагъ:

«Урысые Федерацием зы Президент иэн фаер. Ащ фэгъэхьыгъэу субъектхэм япашэхэм мыофициальнэ зэлуклэгъухэу адыслагъэхэм мызэу, мытлоу къащыслагъ.

Гушыгъэу «Президент» зыфиорэм политическэ мэханэу клоцылъыр къэралыгъом иапшъэрэ Иэнатлэ йутым занклэу епхыгъэн зыщыфэе уахътэр непэ къэсыгъ.

А гушысэм сэ десэгъаштэ ыкли охътэ благъэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зыфэгъэзэн симурад Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ фэклорэ Джэпсалъэ ыштэнэу.

Къэралыгъо зыклым зы Президент иэн фаер! Лъэпкъ республикэхэм яадминистративнэ унэхэм апылбагъэхэр зэрэзблахуштым ахэм яполитическэ статус зэрэзери-мыхъоклыштым сицыхъэ телъ».

Адыгэ Республикэм
и Президент ипресс-кыулыкъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хуэгъэу шуагъэ кыгъэу гъэсэныгъэм илоф зэрэфлажъэхэрэм, гурыт еджаплэм егъэджэн-пуныгъэ иофэу шызэрэхэрэм ашъхьэклэ ялахышхо зэрэхашыхьэрэм, кытклэхьухэрэ ныбжыкълэхэм япунрэ ягъэсэныгъэ гъэхьагъэхэр зэрашыгъэхэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытху тхылы афагъэшшоагъ:

— **Гъонэжыкыо Мирэ Рэмэзан ыпхъум** — МОУ-у «Хьакурынэхьэблэ гурыт еджаплэу N 1-у Д.А. Исхъхьэмафэм ыцлэ-клэ шытым» иублэлпэ классхэм аклэлагъаджэ;

— **Мэрэтыкыо Сусанно Махьмуд ыпхъум** — МОУ-у «Хьакурынэхьэблэ гурыт еджаплэу N 4-м» географиемклэ иклэлагъаджэ;

— **Шьоджэкыо Марзыет Къэплъанэ ыпхъум**, МОУ-у «Хьакурынэхьэблэ гурыт еджаплэу N 4-м» идиректор ИКТ-мклэ игуадзэ.

Урысыем игъогухэм къатехъухэрэ хуэгъэ-шлэгъэ тхьамыклагъохэм цыф мин пчъагъэхэр ахэклуадэх, нэбгырэ мин пчъагъэхэм шьобж хылыгъэхэр атещагъэ мэхъу, сэкъатныгъэ хахы. Гъогурыклым ишапхьэхэр зыукъохэрэм пшъэдэкълъжъэу арагъэхьэрэр нахъ гъэлъэшыгъэным пае мы аужыр мазэхэм УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым унэхъо гъэнэфагъэхэр ышлыгъэх. Анахъ шъхьалэу кыхьэгъэщын плэкълъштыр водителы ешъуагъэу рулым клэрытхьан джы зэрэфимытыр ары. Ыпэклэ шыгъэ шапхьэхэм кызырэдальтэщтыгъэмклэ, тлэклу ешъуагъэу (промиль 0,3-рэ хуэрэр) рулым ар клэрытхьан фытыгъ. Ау ахэм афэдэхэм апкъ кыкылкэ тигъогухэм цыфыбэ зэратеглуадэрэр къэралыгъом ипашэхэм кыдалыты, ащ фэдэ еклолалкэр шапхьэхэм ахагъэкылгъ. Джащ фэдэу, административнэ правэуконыгъэхэм я Кодекс нэмык зэхьоклыныгъэхэри фашыгъэх. Зэкларэ зыфэгъэхьыгъэр зы — тигъогухэм къатехъухэрэ авариехэм япчъагъэ нахъ маклэ шыгъэныр ары.

Статистикэм кызыригъэ-лбагъорэмклэ, илъэсэу тызыхэтым имэзибл УФ-м игъогухэм хуэгъэ-шлэгъэ мини 102-м ехъу къатехъухьагъ. Ахэм нэбгырэ мин 12-м ехъу ахэклодагъ, нэбгырэ мин 130-мэ шьобж зэфэшъафхэр атещагъэхэ хуэгъэ. Мы пчъагъэхэм бэмэ урагъэгупшысэ. Хэта лажъэ зийр? Сыда шлэгъэн фаер?

Анахъ гукъаор зищылэныгъэ езыгъэжъэгъэ кьодые ныбжыкълэхэр мы авариехэм бэу зэрахэклуадэхэрэр ары. Гумэклыгъом идэгъэзыжыын къэралыгъо мэханэ зилэ лъэныкьохэм ащыщ хуэгъэ. Изкыб къэралхэм ягъогухэм къатехъухэрэ авариехэм япчъагъэ мэклэ дэд, сыда плэм ахэм яводительхэр ешъуагъэхэу рулым клэрытхьэхэ-хэрэп, Урысыем фэдэу къэралыгъо кыулыкъу зыхьыхэрэм фитыныгъэшхохэр ягъэхэу алыгъэу къалэклахьэрэр ашлэрэп, нэмык шысэу къэпхьын плэкълъштыр джыри бэ.

Шъхьадж кыитефэрэр ерэгъэцакл

Мэзиблым кыклоцл Адыгеим игъогухэм хуэгъэ-шлэгъэ 287-рэ къащыхуэгъэу ГИБДД-м илофшлэхэм агъэунэфыгъ, ахэм нэбгырэ 62-рэ ахэклодагъ. Шыпккъэ, блэкылгъэ илъэххэм ягъэпшагъэмэ, хуэгъэ-шлагъэхэм ыкли авариехэм япчъагъэ республикэм тлэклу нахъ маклэ шыхуэгъ. Ау федеральнэ гъогухэм къатехъухьэгъэ хуэгъэ-шлагъэхэм япчъагъэ хэхуагъ, ахэм цыфхэр бэу ахэклодагъэх.

Гъогурыклым ишапхьэхэм ягъэцэклен цыфхэм, обшеством еплъыкълэу фырялэр зэблэхуэгъэн зэрэфаер АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурати кылуагъ.

Адыгеим игъогухэм къатехъухэрэ авариехэм лъэсрыкloxэр, зыныбж имыкьугъэ сабийхэр зэрахэфэхэрэр джыри зы гумэклыгъу. 2010-рэ илъэсым имэзибл мыщ фэдэ хуэгъэ-шлэгъэ 81-рэ ГИБДД-м икыулыкъушлэхэм агъэунэфыгъ. Ащ шыцэу 32-р ежэ

гъогу-патруль кыулыкъум и Гъэлорышлалэу Адыгеим шылэм инспектор шъхьалэу Лыхьэсэ Юрэ кызырэщилуагъэмклэ, тигъогухэм къатехъухьэрэ тхьамыклагъохэм, нахьыбэрэмклэ, лъапсэу ялэр водителхэр ешъуагъэхэу рулым зэрэкларэтысхьэхэрэр ары.

Гъогурыклым ишапхьэхэм ягъэцэклен цыфхэм, обшеством еплъыкълэу фырялэр зэблэхуэгъэн зэрэфаер АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурати кылуагъ.

Адыгеим игъогухэм къатехъухэрэ авариехэм лъэсрыкloxэр, зыныбж имыкьугъэ сабийхэр зэрахэфэхэрэр джыри зы гумэклыгъу. 2010-рэ илъэсым имэзибл мыщ фэдэ хуэгъэ-шлэгъэ 81-рэ ГИБДД-м икыулыкъушлэхэм агъэунэфыгъ. Ащ шыцэу 32-р ежэ

лъэсрыкloxэм ялэжъагъ, ау, нахьыбэрэмклэ, гъогурыклым ишапхьэхэр зыукъохэрэр водителхэр ары.

Хабзэ зэрэхуэгъэу, шышъхьэлым и 16-м кышсегъэ-жъагъэу лоньгъом и 12-м нэс профилактическэ Иофтхьабзэу «Клэлэцылкълэхэм шъуафэсакъ!» зыфиорэр республикэм игъогу-патруль кыулыкъу зэхешэ. Ащ кыдыхэлъытэгъэ акциеу «Къэуцу! Икьущт гъогум теклодагъэр!» зыфалуагъэр тыгъуасэ ГИБДД-м Мыекъуапэ шыригъэклогылгъ. Гъогу-патруль кыулыкъум илофшлэу Лъащэкыо Зарэ тызэрэщигъэгъо-загъэмклэ, лъэсрыкloу, сабиеу тигъогухэм атеклуадэхэрэм япчъагъэ нахъ маклэ шыгъэныр ыкли лъэсрыкloxэмрэ водителхэмрэ гъогум шызгурылонхэр, шъхьэклафэ зэфашыжыныр ары пшъэралъ шъхьалэу Иофтхьабзэм илэр. А зэкларэ кызылотыкълэрэ тхьапэхэр (листовкэхэр) гъогум кышагъэуцугъэ водителхэм аратыгъэ ашыгъ, сакыныгъэ кызыыхагъэфэнэу кыджагъэх.

Шъхьадж кыитефэрэр ыгъэцаклэмэ, непэ тигъогухэм къатехъухэрэ хуэгъэ-шлагъэхэм, ахэм ахэклуадэхэрэм ыкли шьобж ахэзыххэрэм япчъагъэ нахъ маклэ хуэщт. Ар зыщытэшъумыгъэгъушш!

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Исхъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Инвесторхэм нахь чанэу адэлэжьэнхэу къарилуагъ

АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат тхьамэтагъор зыщызэрихыгъэ планернэ зэхэсыгъо министрэхэм я Кабинет тыгъоснахыпэ илагъ. Бюджетым изытет, мэкъумэщ отраслэм шылажьэхэрэм чыфэу ателъым икъэуэижьын, ветеранхэм псэуклэ амалэу ялэр нахьышлу шыгъэнымклэ юфхэр зынэсыгъэхэм, юфшлэлэ зымылэхэм япчъагъэ зыфэдизым, машом зэрар кызыфыхыгъэхэм лэпылэгъоу республикэм аритыгъэм, нэмыкыбэхэм мыщ шатэгушылагъэх.

Финансхэмклэ Министерствэм кызырилъытагъэмклэ, илхэсыр кызыхыгъэм кышыу-ублагъэу тызыхэт мазэм и 13-м нэс бюджетым сомэ миллиардрэ миллион 916-рэ кыхыагъ. Ар планэу агъэнэфэгъагъэм ипроцент 98-рэ. Мэкъумэщ хызымэтшлэлэхэм чыфэу ателъ сомэ миллион 178-м шыщэу кыатыжьыгъэр сомэ миллион 4,9-рэ нылэп. Ар зэрэмклэ дэдэр Премьер-министрэм кыхигъэщыгъ, чыфэр кыахыжыгъэнымклэ мэкъумэщымклэ Министерствэмрэ суд приставхэмрэ ялофшлэн нахь агъэлъышынэу къарилуагъ.

Юф шылэным ыныбжыкыкы нэсыгъэу республикэм исым ипроценти 2,4-мэ юфшлэлэ ямылэу тхьамэфитлуклэ узкыкы-лэбжымэ планернэ зэхэсыгъом кышалоуагъ. Ащ фэгъэзэгъэ Гупчэм зышлуиыхэрэ юфтхьабзэхэм яшлуагъэкы, проценти 2,3-м ар нэсыгъ. **Машом зэрар кызыфыхыгъэхэм апае шлушлэ лэпылэгъоу тонн 84-рэ Адыгейм ытлупшыгъ, сомэ миллионрэ мини 150-м ехъу ахыщэу мы мафэхэм кызугъоигъэ хъугъэ, джыри ащ кыхыхъо.**

Ветеран нэбгыри 107-мэ псэулэхэр зэрарагъэгъотыгъэхэм е ялэр нахьышлу зэрафашыштыгъ фэгъэхыгъэ тхылыгъэр аэклагъэхыагъэх. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 93-мэ субсидиер кызыфагъэфедэгъах, 9-мэ тхылыгъэр агъэхызырых, нэбгыри 5-р псэулэу ежхэмклэ нахьышлэм икыхыхын буж ит. Псэумкыи сомэ миллион 76-м ехъу мыхэм апэлуагъэхыагъ. Джыри ащ фэдэ лэпылэгъу зышыллагъэу республикэм ис ветеран нэбгыри 177-мэ апае со-

мэ миллион 121-рэ агъэнэфэгъ. АР-м юфшлэнымклэ ыкыи социальнэ хэхъоныгъэмклэ иминистррэ мы лъэныкъомкыи палэу кыагъэуцугъэхэм ауж кымынэхэу кылуагъэми, юфхэр нахь агъэпсынклэнэу Правительствэм ипашэ кыафигъэпытагъ.

Мыекъопэ районыр зэпызычырэ гъогоу Гъозэрыплэу клорэм кыутагъэу чыплэ дэйхэр бэу илэ зэрэхъугъэри Премьер-министрэм кыхыгъэщыгъэхэм ащыщ.

— Ащ лъыплгъэн, ифэло-фашлэхэр зыгъэцэклэн фаехэм япшхэрлыгъэр лэпэдэлэл зэрашыгъэхэр ары сомэ миллион пчъагъэ республикэм зыхылъхыгъэ гъогур лыгъэкы зыкы-хъугъэр, — кыгъэтхыгъ ащ.

Кыхыащт Юныгъо мазэм ыкылэхэм анэс ар зэтырамыгъэуцожымэ, пшхэдэкыжы зэрахыштыр арилуагъ.

Бзылфыгъэ эпкыаджэу консультациехэм яучетхэм ахэтхэм яфэло-фашлэхэм аналугъэхыащт ахыщэр министрствэм зэрэлэ-кымылным илофыгъо кылыгъэ-тыгъ псауныгъэр кызухъумэ-гъэнымклэ министрэм. Финансхэмклэ Министерствэр мы лэ-фым хэлплэнышъ, охътэ благъэм ишыкылэгъэ ахыщэр шло-кымылэу афатлупшыгъэнэу Къумпыл Мурат къарилуагъ. Джаш фэдэу, Шъачэ шыкылошт форумым изыфэгъэхызырын район ыкыи кыэлэ администрациехэм япашэхэр нахь чанэу хэлэжьэнхэу, инвесторхэм якъегъэблэгъэн чыгум, мылкъум, мзым афэгъэзагъэхэм, нэмыкыу мыщ зилахъ хэзышлыхъан фаехэм нахь чанэу ащ юф дашлэн фаеу кылуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

«Единэ Россияем» зэхэщэ

хыащт. Ащ нэмыкыу, гуманитар лэпылэгъу арылэу машинэ хылыгъэ 8 мы хэкум иединороссхэм гъогу тырагъэхыагъ. Ахэм мебель, нэмыкы унэгъо псэуалэхэр, шыгъынхэр арылэ. Рязанскэ хэкум икылэлэцкыкы лыгъыплэхэм шыгъын афашэ-фыным пачэ сомэ мин 500-м ехъу афатлупшыгъ.

Адыгеймкыи «Единэ Россияем» хэтхэм сомэ мини 156,8-рэ кыаугъоигъ. Бизнесым пылхэри шлушлэ лэфым чанэу кы-хэлажыгъ.

Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан иунэе ахыщэ шыщэу сомэ мини 100 машом зэрар кызыфыхыгъэхэм афитлупшыгъ.

Тхьамыкылагъом хэфагъэхэм лэпылэгъу афэхъуыгъэным Адыгэ Республикэм шыпсэхэрэм

Машом ыпкы кыкыкыкы тхьамыкылагъо хэфэгъэ цыфхэм ягумэкы непэ «Единэ Россияем» анахь лэфыгъошхоу елыгътэ. Ахэм лэпылэгъу ятыгъэным пачэ регион пэпчэ лэфшлэкы купхэр ашыгъэнэфагъэхэу гуманитар лэпылэгъур аугъо ыкыи атлупшы. Мэшлогъэжыгъэхэм лэпылэгъу афэхурэ ныбжыкыкы отрядхэр чыплэхэм ащызэхашх.

Ахыщэр зэрагъэхыащт счетхэр регионхэм кыащызэлугъэхыгъэх Ащ фэдэу шышхы-хылым и 15-м ехъулэу регион 26-мэ ежы яшлоигъо-ныгъэкы партием ифонд сомэ миллион 48-рэ мин 55-рэ фатлупшыгъ. Гушылэм пачэ, «Единэ Россияем» иобщественнэ фонд исчет Москва сомэ 7 697 727-рэ ригъэхыагъ. Владимирскэ хэкум — сомэ 4 502 390-рэ, Московскэ хэкум — сомэ 5 046 245-рэ, Воронеж хэкум сомэ 6 102 000-рэ, Рязанскэ хэкум — сомэ 6 838 967-рэ, Нижегородскэ хэкум — сомэ 8 080 770-рэ, Республикэу Мордовием — сомэ 5 743 973-рэ, Республикэу Марий-Эл сомэ 1 082 500-рэ фондым фатлупшыгъ. Джыри ахыщэр аугъо.

«Единэ Россияем» хэт предпринимательхэм сомэ милли-

он 30-м ехъу кыаугъоигъ. Машом зымылкъу хэклодагъэхэм яшыкылэгъэ товархэр, гъомылапхэхэр, шыгъын, бытовоей техникэр, еджэплэ лэмэ-псымэхэр партием ичыплэ отделениехэм кыащэфыгъэх.

Воронеж хэкум шыщхэу, Къэралыгъо Думэм идепутат-

хэу фракциеу «Единэ Россияем» хэтхэм целевой шыкыкы тетэу сомэ миллион 9 кыатлупшыгъ. Ар Владимирскэ хэкум икылэлэцкыкы хэм ягъэмэфэ зыгъэ-псэфыгъо зэхэщэгъэным пэлу-

мэхъанэшхо раты ыкыи яшгыпкыу ащ фэгъэхыгъэ юфтхьабзэу зэрахыгъэхэрэм ахэлажыгъ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтхэр лэшыгъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Машом зэрар зэрихыгъэхэм лэпылэгъу ягъэгъотыгъэным пачэ

Адыгэ Республикэм ыкыи Пшызэ шыолъыр ашыпсэурэ быслыымэнхэм афэкыо

Быслыымэн лъаплэхэр! Урысыем машом, псыкыуным, нэмыкы тхьамыкылагъохэм зэрар зэрихыгъэ цыфэу исхэм лэпылэгъу шыафэхъунэу, шыуигукыгъу апэжыгъохынэу тышхэджэ, тышхылыгъэу.

Алахыталэм Къурлан лъаплэм «Цыфхэр кыинрэ, узрэ, хъазабрэкы сзэшэты» кышхыло. Непэ а ушхытылэхэм арыфэгъэ цыфхэм, тикыошэуи орэхъу, тымылэпкыгъоуи орэхъу, кыин кызыфыкыкыхэрэм тлэ афэтщэиным, гукыгъуныгъэ, зэдэлэжыныгъэ, зэгурылонгъэ тазыфагу илхыным быслыымэн диным тыфегъасэ, тыфеуэзнкы.

Непэ, нэклэмэз мээ лъаплэм, гъэзетым еджэрэ, тымакы зэхэзыхэр псэуми зафэтэгъазэ, тыкыалэуи зычыгу машор кышыгъэдджыгъэхэм, зиуни, зымылкъуи хэстыхыагъэхэм амалэу шыуилэм фэдизкы лэпылэгъу шыафэхъунэу, гукыгъу кызыхэжыгъэфэнэу.

Нэклэмэз мазэм шлу зышлэхэрэм Алахыталэм яшлушлагъэхэр фэдабэкы егъэбагъохыш, Тхьэм телхэуи шлоу шыушлэштым ибагъэ, ипчъагъэ емылгытыгъэу, ипсэпагъэ мыхыжыгъэу кышыуитынэу, ахыртэ мафэм джэнэтымкыи ыгъэгъушлэштхэм ащыщ шыуишынэу.

Адыгэ Республикэм ыкыи Пшызэ шыолъыр ашыпсэурэ быслыымэнхэм я Диндэлэжыапл.

Машом зэрар зэрихыгъэхэм лэпылэгъу ягъэгъотыгъэным пачэ Адыгэ Республикэм лэфшлэнымкыи ыкыи социальнэ хэхъоныгъэмкыи и Министерствэ гъомылапхэхэмрэ шыгъынхэмрэ зышхыгъошхыгъэхэр пунктхэр кызыэлэуиыхыгъэх. Шыгъынхэмрэ лэжыкыпыхыгъэхэмрэ клэхэу шыгъынхэ фае.

Тхьамыкылагъо кызызхыулагъэхэм аделэхэ зышхыгъошхыгъэхэм цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зышхыгъэхэр гупчэхэу зышхыгъэхэр чыплэхэм кыапхыгъэхэм зафагъэзэн алэ-кышты.

Гуманитар лэпылэгъум илофыгъохэмкыи министрствэм ителфонэу **52-13-30-мкыи** шыутеон шыулэжыкышты.

Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэхэм яадресхэр:

Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэу кыалэу Мыекыуапэ дэтыр — **кы. Мыекыуапэ, ур. Пионерскэр, 374-А, тел. (8772) 56-88-93**

Кошхыблэ районымкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **Кошхыбл, Джарымэм иур., 5, тел. (87770) 9-12-03**

Мыекъопэ районымкыи цыфхэм ясоциальнэ

фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **п. Тульскэр, ур. Московскэр, 64, тел. (87777) 5-17-82**

Джэджэ районымкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **ст. Джэджэ, Лениным иур., 198, тел. (87779) 9-26-09**

Красногвардейскэ районымкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **с. Красногвардейскэр, Заринскэм иур., 6, тел. (87778) 5-17-04**

Адыгэжыалэкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **Адыгэжыал, Лениным иур., 31, тел. (87772) 9-29-53**

Тэхьутэмыкыкы районымкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **Тэхьутэмыкыкы, Лениным иур., 62, тел. (87771) 9-42-40**

Теуцожэ районымкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **Пэнэжыкыкы, ур. Октябрьскэр, 19, тел. (87772) 9-30-85**

Шэуджэн районымкыи цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкыгъэхэр гупчэр — **Хыкурынхыбл, Шэуджэным иур., 13, тел. (87773) 9-29-22**

Адыгеир форумым хэлэжьэшт

Я IX-рэ Дунэ инвестицион- нэ форуму «Шыачэ-2010»-рэ зыфилорэм хэлэжьэным Адыге- им игьэклотыгъу зыфегъэхьа- зыры. Пшъэрылтхэр игъом ыкIи икъоу зэшлохыгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм и Премьер- министрэу КъумпIыл Мурат зитхьамэтэ зэхэцэкIо комитет агъэнэфагъ.

АР-м экономикэ хэьоныгъэм- кIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу Лыхсэ Махьмудэ кызырIуа- гъэмкIэ, ащ иапэрэ зэхэсыгъо мы тхьамафэм Мыекъуапэ шы- клошт. Джащ фэдэу, форумым кышцагъэлъэгъошт экспозици- ем ыкIи инвестиционнэ пред- ложенихэм япакетэу кьа- хышхтхэм (джыр лъэхьан про- ект 37-рэ мэху) ягъэхьазырын зэраухырэр министрэм кыхи- гъэшыгъ.

— Тикъэлэ шъхьалэ иппо-

дром изтегъэпсыхьан, «Инту- ристым» ишIын, зэфшIыгъэ ак- ционер обществу «Киево-Жу- раки» зыфилорэм фэдэу ферми 3 — 4 республикэм шыгъэпсы- гъэным, нэмыкI лъэныкьохэм- кIи кьэтхышхт инвестиционнэ предложенихэм тягупшысэн фае. Анахъу тыналэ зытедгъэ- тышхыр муниципальнэ образо- ванихэм япашэхэм Iофышхо ашIэн зэрэфаер ары, — кыIуагъ КъумпIыл Муратэ.

АР-м и Правительство ипа- щэ зэрэкигъэтхыгъэмкIэ, рес- публикэм иэкспозиции хэт- хэу форумым хэлэжьэшт пред- принимательхэм япроектхэр кьагъэлъэгъоным пае ахэм сьд фэдэрэ лъэныкьокIи IэпыIэ- гъу афэхьугъэн ыкIи ащкIэ рес- публикэм игъэцэкIэкIо орган- хэм кьатефэрэр зэкIэ агъэцэ- кIэн фае.

Загъэпсэфыгъ, яшIэныгъэхэм ахагъэхьуагъ

Адыгэ кьэралыгъо университетым иеджэпIэ-зыгъэпсэ- фыпIэ базэу «Горная легенда» зыфилорэм мэфишIым кыкIоцI студентхэм яметодологическэ университет Iоф шишIагъ.

Ащ фэдэ университетым иIоф- шIэн мыгъэ я I2-у зэхашэ. Ащ хэлажьэх научнэ IофшIэным яшъыпкъэу пылэ студентхэр, илгъэсым кыкIоцI яIофшIэнкIэ путевкэхэр кьэзылэжьыгъэхэр. Мыгъэ мыщ тэ тистудентхэм ямызакъоу, Кьэрэщэе-Щэрджэс кьэралыгъо технологическэ ака- демием ыкIи Кьэбэртэе-Бэлъ- кьар университетым ястудент- хэр ыкIи яаспирантхэр шыIа- гъэх. Ахэр зэлашIэрэ шIэныгъэ- лэжьхэм ялекциихэм ядэлугъэх, зигъо шъыпкъэ IофыгъохэмкIэ «Iэнэ хьураехэм» ахэлэжьагъэх, янауцнэ IофшIэнхэм атегушыIа-

гъэх. Мыщ чанэу зыкышъызы- гъэлъэгъуагъэхэм балл гъэнэфа- гъэхэр афагъэуцугъэх. Анахъ дэ- гъухэм шIухьафтынхэр араты- гъэх.

Научнэ IофшIэнэу студентхэм ашIэрэм дыкIыгъоу, ахэр спор- тивнэ секциихэм ахэлэжьагъэх, Адыгеим икыушъхьэхэм ашыIа- гъэх. Пчыхьэрэ концертхэр, зэ- нэкоькьухэр зэхашагъэх, спектак- лэ цыкIухэр кьагъэлъэгъуагъэх.

МэфишIэу мы университетым зэрэщIэхэрэр студентхэм шIукIэ агу кьенэжьы. Зэ нэмыIэми мыщ шыагъэр егIани кьако шIоигъо зэпыт.

Корей студентхэр университетым ихьакIэх

Корей икъэлэ шъхьалэу Сеул кыкIыгъэ студентхэр Адыгэ кьэралыгъо университетым мы мафэхэм ихьакIэх.

Сеул иуниверситет волонтерскэ Iофтхьабзэу шытэрэхьэхэрэм яшIуагъэкIэ студентхэр Адыге- им кьэклонхэ алыкIыгъ.

— Волонтерскэ Iофым кьыде- лыгъэ IофшIэни, зыгъэпсэфын- ри, — еIо проректорэу Тыгъужэ Фатимэ. — Корей кыкIыгъэ студентхэр тиуниверситет гъэцэ- кIэжьын Iофэу шыкIохэрэм ахэ- лажьэх. Ахэр Мыекъуапэ шIэфэ- хэ апIухьашхт улэур Адыгэ кьэ- ралыгъо университетым ыпшъэ рилъхьажыгъ.

Сеул иуниверситет ипроректо- рэу, медицинэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Ким зипэ- щэ студент купыр Адыгэ кьэра- лыгъо университетым ибазэу «Горная легенда» зыфилорэм шы- клогъэ «Iэнэ хьураем» хэлэжьагъ. Ар кьэралыгъо зэфшъхьафхэм япашхэрэ еджапIэхэм ястудент-

хэм гъэсэныгъэм, наукэм альэны- кьокIэ язэпхыныгъэхэр пытэнхэм фэгъэхьыгъагъ.

Студентхэр зэдзэклакIо ягъусэу зэдэгущыIэхэми, шIэхэу зэгуры- Iуагъэх. ЗэлашIэрэ оредыIоу Алла Пугачевам кыIорэ оредэу «Миллион алых роз» зыфилорэр Корей кыкIыгъэ студентхэм ашIэу кычIэжыгъ. Тэ тистудент- хэми а оредыр корейбзэкIэ кьа- Iонэу зэрагъэшIагъ.

Корей кыкIыгъэ студентхэр кьушъхьэм ашагъэх, Адыгеим ичIыпIэ дахэхэр арагъэлъэгъу- гъэх. Мыекъуапэ изы кIэлэцIыкIу IыгъыпIи ныбжьыкIэхэр шыагъэх.

Мыгъэ Адыгэ кьэралыгъо уни- верситетым истудентхэри, зэхо- жьын программэм теткIэ, Тыр- куем иуниверситетиш ашыагъэх. Мы мафэхэми студентхэр Герма- нием кIуагъэх.

Бжыхьэ-кIымэфэ лъэхъаным

Адыгэ Республикэм ипсэупIэ-коммунальнэ хьызмэт ыкIи социальнэ лъэныкьом иобъектхэр бжыхьэ-кIымэфэ лъэхъа- ным фытегъэпсыхьэгъэн- хэм лъыплъэрэ республикэ межведомственнэ комис- сиём мы мафэхэм зэхэ- сыгъо илагъ. Ащ иIофшIэн зэришагъ АР-м и Премьер- министрэу КъумпIыл Му- рат. Iофтхьабзэм хэлэжьа- гъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, муниципальнэ образованихэмрэ республикэм изнергетиче- скэ комплексрэ япашэхэр.

Непэрэ мафэхэм яхьулIэу мы лъэныкьомкIэ Адыгеим шытэшIуахыгъэм ыкIи пшъэ- рылгъэу зыфагъэуцужыкхэрэм кьатегушыIагъ АР-м псэо- лъэшIынымкIэ, транспор- тымкIэ, псэупIэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хьызмэтымкIэ и Министерствэ ЖКХ-мкIэ и ГъэлорышIапIэ ипашэу Ныбэ Руслъан. Ащ кызырэхигъэ- цыгъэмкIэ, псэупIэ фондым- рэ социальнэ сферэм иобъект- хэмрэ фабэр ыкIи псы фа- бэр алэклэгъэхьэгъэным пае котельнэ 360-мэ Iоф ашIэ.

Джырэ уахьтэ ехьулIэу кIы- мафэм фэхьазыр 243-р ары.

ПсэупIэ-коммунальнэ хьызмэтым зэхьокIыныгъэ- хэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьы- гъэ федеральнэ программэм кьыдилыгъэу кьатыбэу зэ- тет уни 199-мэ ягъэцэкIэжьын пIуагъэхьанэу (мыщ хэхъэ софинансированиер) респуб- ликэм мыгъэ сомэ миллион 424-рэ фэдиз кьыфатIуп- шыгъ. Ащ ишIуагъэкIэ, рес- публикэм ит псэупIэхэр, ана- хъу тикъэлэ шъхьалэ дэт унэ

зэтетхэр зэрэзэтырагъэпсы- хьагъэхэр, ахэм ятеплъэ на- хьышIум ыльэныкьокIэ зэб- лэхьугъэ зэрэхьугъэр ыкIи тапэки а программэм чанэу хэлэжьэгъэн зэрэфаер АР-м и Правительство ипащэ кьы- Iуагъ.

Республикэм ит предприя- тиэхэм, организациехэм гъэ- стыныпхьэ шхьуантIэм ыкIи электричествэм альэныкьо- кIэ чIыфэу ателъхэр аты- жьын зэрэфаем, ащкIэ хэжIы- пIэу шыIэхэм комисиём хэт- хэр атегушыIагъэх. Муници- пальнэ образованихэр пштэ- хэмэ, цIыфхэм коммунальнэ фIо-фашиу афагъэцэкIэхэр- рэм ауасэ кьаугъоиныр анахъ дэгъоу зыщызэхашагъэхэр кьалэу Мыекъуапэ, Красно- гвардейскэ ыкIи Кошхьэблэ районхэр арых. IофшIэныр нахъ дэу шыгъэпсыгъ Мые- кьопэ ыкIи Шэуджэн район- хэм, Адыгэкалэ.

Зэхэсыгъом кьышагъэнэ- фэгъэ гумэкIыгъохэр, шыкла- гъэхэр муниципальнэ образо- ванихэм япашэхэм охьтэ клэлым дагъэзыжьынхэ зэрэ- фаер КъумпIыл Мурат кьы- хигъэшыгъ. Бжыхьэ-кIымэфэ лъэхъаным республикэр зэрэфэхьазырым, ащ епхы- гъэ Iофыгъоу зэшIуахыхэрэм АР-м и Президентэу ТхьакIу- цынэ Аслъан аналэ зэраты- ригъэтырэр ащ кьыIуагъ.

ГумэкIыгъоу кьэуцухэрэр дэгъэзыжьыгъэнхэм пае джырэ лъэхъан зэшIуахыхэ- рэм кьатегушыIагъэх мунци- пальнэ гъэпсыкIэ зилэ кьэлэ ыкIи район администра- циехэм ыкIи республикэм изнергетическэ комплекс япашэхэр.

Зэхэсыгъом зэфэхьысы- жьэу фэхьугъэхэм адиштэу межведомственнэ комисиём хэтхэм унэшъо гъэнэфагъэ- хэр ашIыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Псауныгъэм и Мафэ шыхагъэунэфыкIышхт

Тигъэзет кызырэхьыгъэу, псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ Дунэе организациём (ВОЗ-м) зэ- ригъэнэфагъэу, псауныгъэм и Мафэ ихгъэуунэфыкIын епхыгъэ Iофтхьабзэхэр илгъэ- сыр екIыфэ тыдэки шыра- гъэкIокIышхтх. Адыгэ Рес- публикэми ахэм афэдэ Iоф- тхьабзэхэр шытэхашэх. Бэ- мышIэу а мафэр шыхагъэу- нэфыкIыгъ Мыекьопэ рай-

оным, цIыфыби ащ кьыха- гъэлэжьагъ.

Джы мары шышхьэлум и 20-м псауныгъэм и Мафэ шы- рекIокIышхт Джэджэ райо- ным. Ащ изэхэщакIохэм — Адыгэ Республикэм псау- ныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ и Министерствэ, СПИД-м ыкIи зэпахырэ узхэм апэу- цужыгъэнымкIэ Адыгэ рес- публикэ Гупчэ ыкIи Джэджэ районым игупчэ поликлини-

ШЪУНАIЭ ТЕШЪУДЗ!

кэ яспециалистхэм — му- радэу яIэр цIыфэу мы ма- фэм поликлиникэм кьекIуа- лэхэрэм япсауныгъэ изытет врач зэфэшхьафхэм ара- гъэуплэкIуныр ары. Ащи имызакъоу, хэти ипсауны- гъэ кьэухьумэгъэным пае ышIэн ыльэкIышхтхэр зэрэ- мымакIэр, узыр бгъэхьу- жьыным нахьы ащ упэу- цужыныр зэрэнахэ IэшIэ- хыр нэбгырэ пэпчэ гурыгъэ- Iогъэнми а Iофтхьабзэхэр афытегъэпсыхьагъэх.

**ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт.**

Шъульэгъугъа? Зэхэшъухыгъа?

Кьалэу Мыекъуапэ и ОВД 1982-рэ илгъэсым кьэ- хьугъэ Зирка Екатерина

Владимир ыпхьум лъэхъу. 2010-рэ илгъэсым мэкъуогъум и 4-м иунэ икIыгъэ бзылгъ- фыгъэр зыдэхьугъэр ашIэрэп.

ИтеплэкIэ ащ илгъэс 30 ептышт, лъэпэ-лъаг пIонэу шытэп, зIэклэлэ, ынэгъу фэ- хьурэшъо-фэлукIыхьагъоу шыт, ынапцэхэр тегъэшагъэх, ынэхэр учышъоу, ыпэ зандэ, ышъхьац сырыф чIапцI, тIыргьорэп.

Адрэхэм кьахэбгъэщын зэрэплэкIышхтхэр: ылэ сэмэгъу тыркьуабэ тель.

Кофтэ пльыжэ, джинс шхьуантIэ, хьашьом хэ- шыкIыгъэ гъэмэфэ лъэкьо- пылхьэ учышъо шыгъы- гъэх.

Екатеринэ Зирка зыдэ- шыIэмкIэ кьэбар горэ зы- шIэхэрэм тышъолгъэу мыщ фэдэ телефонкIэ: **59-65-22-мкIэ** кьалэу Мыекъуапэ шъукьытеонэу с **02-мкIэ** милициём иотделениеу кьышъупэблагъэм шъу- теонэу.

Лъапсэу илэр ары

ТИГУМЭКИХЭР

ЩЫГЪЭЗЫЕГЪЭН ФАЕР

Ары, сыд фэдэрэ узи уе-
лэзным, сымаджэр бгъэху-
жыным пае а узыр кызы-
хкырэр кьэбгъотыныр, ащ
кьэкуапэ фэхурэр щыгъэзы-
егъэныр апэрэ лъэбжъоу щыт.

Непэ кьэралыгъом гумэ-
кыгъо шхъалэу илхэм ащыщ
ешъонымрэ наркоманиерэ
зызэраушъомбгъурэр, цыфыбэ
зэрякыдылэрэр. Гухэкыр ти-
адыгэ лъэпкыи ахэм ащы-
ухъумагъэ зэрэмыхуыгъэр ары.
Тикъуаджэхуэ плуныгъэм, шэн-
зэхэтыклэ дахэхэм якъежъапэу,
яухъумакоу щытыштыгъэхэм
сыд кьэхуэлэрэр? Ешъонымр
ащыжъот, егъашлэм лъэпкыи
хэлъыгъэ шэн-зекъуаклэхэр ащ
(ешъоным) ашигъэгъушпшэ-
жыгъэу бэшэрэбыр зытет
ланэм жьыри клэри, тыри кьор-
и шызэдэпэтлхъанхэм зы-
пари мыхъун халъагъорэп.

Дунаим тет кьэралыгъохэм
илъэс благъэхэм хэхъоныгъэу
ашын алъэкыштым фэгъэ-
хыгъэу ООН-м иэкспертхэм
кьатыр пэшлорыгъэшъ зэф-
хысыжъэхэм кьызэрашафо-

лофи аркъым чыплэ щыри.
Сыдэуштэу уеуцоллэн фая,
ульэпкъэу, уадыгъу щытмэ, кьэ-
халхэм аркъ ушешъоным, бэ-
нэу птлырэм ылъапсэ ар кы-
щыпштэным?! Ау ащи пытэу
лъэпкыи лъапсэ щидзыгъэу
хуыгъэ, аркъ емышъоу джы
бэныр амытлыным тынэсыгъ...

Пчъагъэхэм кьызэрагъэлъа-
гъорэмклэ, Хэгъэгъу зэошхоу
нэбгырэ миллион 30-м ехъу
зыхэкъодагъэм ыужы тыхэгъэ-
гу щыпсэурэ нэбгырэ пчъа-
гъэмклэ дунаим я 4-рэ чыплэр
щылыгъыгъ. Непэ сыд хуэрэр?
Зафэдгъэзэн демографияе Иоф-
хэм язэгъэшлэн, ялшыплээн
фэгъэзэгъэ специалистхэм, за-
щыдгъэгъозэн ахэм яшлшл-
еплхыкълэхэм.

Демографием, миграцием
ыкыи региональнэ хэхъоныгъэ-
хэм я Институт исовет итхъа-
матэу Ю. Крупновым ООН-м
иэкспертхэм япэшлорыгъэшъ
зэфхысыжъэу ыпшъэкълэ зи-
гугъу кьэтшыгъэм фэгъэ-
хыгъэу мырзэуштэу кьэтхы:
«Пчъагъэхэм ягугъу пшлын

уштэу щытыгъ. Ау щылэны-
гъэр зы чыплэ итырэп, цыфхэм
язэхэшхыкыи хэхъо, информа-
циеу джы тиныбжыкълэхэм
кьалэкълэхэрэри бэ. Зэкълэми
тэшлэ мы лъэхъаным уисабый
ебгъэджэныр зэрэмылэшлэхыр,
мылхубэ ащ зэришыкълэгъэр.
Апшъэрэ еджаплэр арэп зи-
гугъу тшырэр, гурыт еджа-
плэхэм ачлэхэми маклэп апэ-
лхуэрэр. Адэ Иофшлэпэ зы-
мыгъотырэ, лэжъэпкэлэ тэрэз
кьызэрамытырэ, зыщыпсэун
унэ зэзыгъэгъотын зымылэ-
кырэ ны-ты Wybжыкълэхэм
сыдэуштэу агурыбгъэллошта
тицлыфышхъэ хэхъон зэрэф-
аер?! Хэти исабый дэгъоу
щигъэлэнэу, зыхэтхэм ари-
мыгъэхуапсэу ылыгъынэу фа-
еба?! Ар бэмэ кьадэхурэп,
зыгу клодырэр, щылэныгъэм
игъогубгъу кьытенэрэр, ахэм
афэдэ «шхъэгъэу» упчлэхэр
аркъым «езыгъэтхалэрэр»
маклэп.

гъом щызэрахъэщтыгъэхэр
ары. Ашыгъум илъэси 3 — 4-м
кыкълэп а кампанием цыф-
хэм гугъапэ горэ кьариты-
щтыгъ, зэхъокыныгъэшхохэм
яжэщтыгъэх, ящылэклэ-псэуклэ
хэпшыкълэу зэхъокыныгъэ
фэхъуным щыгугъыщтыгъэх.
Ащ епхыгъэу сабыеу кьэху-
рэм ипчъагыи хэхъогъагъ. Джа
лъэхъаным кьэхуыгъэхэр ары
непэ ны-ты хуыгъэхуэ са-
быйхэмклэ тызыгъэгъушлор-
хэрэр...» Ау мыщ дэжъым
шлэныгъэлэжъым кыхегъэ-

ипчъагъэ хэпшыкълэу зэрэхэ-
хуагъэр, ау ащ кыкълэлэжкълэ
кълэлэжкълэ ылыгъыплэхэр маклэ
зэрэхуыгъэхэм игумэклэ. Мары
Мыкълэпэ закъо пштэмэ, илъэс
зытлущэ чэзым ухэтын фэе
уисабый кълэлэжкълэ ылыгъыплэм
ептыным пае. Кьалэм кълэ-
лэжкълэ ылыгъыплэу дэтыгъэр
мэклагъэп, ау ахэр зэф-
ашыжыкыи, зыхэр коммерческэ
еджаплэхэм аратыхи ахыщэ
арашыгъ, Иофшлэпэ зэф-
ашыжыкълэ кьашызэлъахыгъэх,
кълэлэу кьэплон хуымэ, зэхэ-
гъэтэкъуагъэх. Джы ящыклагъэ
хуыжыгъэх шхъае, псэуалъэр
зыщэфыгъэм кьыуныжыкына?!
Бэ мыхэм афэдэ гумэкълэуоу,
кьыныгъоу щылэныгъэм узы-
щырихыплэрэр.

**Республикэм щыпсэухэрэм нэбгырэ телъытэу
спирт зыхэт шъон пытэу 2009-рэ илъэсым
кыкълэп агъэфедатгъэр, гурытымклэ, литри 9 мэхъу.**

**Псауныгъэр кьэхуымэгъэнымклэ Дунэе органи-
зацией (ВОЗ-м) кьызэритырымклэ, нэбгырэ нэпчъ
телъытагъэу кьэралыгъом щыпсэухэрэм шъон пы-
тэу агъэфедатгъэр литри 8-м зышлэжыкълэ, лъэп-
кыи игъорыгъозэ «Клосэжыныным» ищынагъо щылэ
мэхъу.**

рэмклэ, 2025-рэ илъэсым еху-
лэу тикъэралыгъо щыпсэурэ
цыф пчъагъэр нэбгырэ милли-
он 11 фэдизклэ нахь маклэ хуыщ
ешъоным ыпкь кыкълэклэ. Ащ
фэдэ демографическэ тхъама-
кълэу лъапсэу илэу эксперт-
хэм алъытэрэр щылэклэ-псэу-
клэу кьэралыгъом илхымрэ
мыш ис цыфхэм бэшлагъэу
ешъонымр шэны зэрафэхуыгъэм-
рэ. Адемыгъэштэн плъэкълэ-
шта ахэм? Сыд мытэрэзыр? Тэ
егъашлэм тызидэпсэурэ, кьыт-
хэс лъэпкыи ешъонымр сы-
дигъуи ихъарамыгъэп, игъо-
гогъугъ, непи игъогогъу. Ар
зымы ыгъэшлэгъожырэп. Ау а
Иофымклэ ахэри «кычлэты-
мыгъэплъыжъэхуэ» хуыгъэ,
«татеклоуи» плон плъэкълэшт,
тиджэгъухэм ямызакъоу, ти-
хъадагъэхэм, тисыд фэдэрэ

хуымэ, ООН-м иэкспертхэм
кьатырэр «тэрэзэп» плон плэ-
кыштытэп. Ау, сэ кьызэрэсшлор-
шырэмклэ, ащ фэдэ демогра-
фическэ тхъамакълэу лъапсэу илэр
ешъонымр арэп, ащ фэдиз аркъыр кьэра-
лыгъом шырашъуным уш-
хыгъэу фэхурэр ары нахь.
Нэмыклэу кьэплон хуымэ, соци-
альнэ-экономическэ Иофхэм
язытет, ахэр кьэралыгъом
зэрэщыгъэцэкълэагъэхэр ары.
Гухэкълэ нахь мышлэми, я 90-рэ
илъэхсхэм кьащегъэжъагъэу а
Иофхэм зэхъокыныгъэшлэу
афэхуыгъ, цыфхэм ящылэклэ-
псэуклэ нахышлэу хуыгъэ плон
плъэкълэштэп.

Тинахыжъэхэм бэрэ кьалоу
зэхэтэхы тапэклэ шылакълэр нахь
дэигъэу, ау унагъохэм сабыи-
бэ ащанлущтыгъэу. Тэрэз, арэ-

**Роспотребнадзорым Адыгэ Республикэмклэ и
Гъэlorышлэпэ кьытырэ пчъагъэхэм кьызэра-
гъэлъагъорэмклэ, анахыбэу шъон пытэхэр зы-
щагъэфедатгъэр кьалэу Мыекъуапэ ары — зы нэб-
гырэм телъытагъэмэ, гурытымклэ литр 16. Анахь
маклэу зыщагъэфедатгъэу агъэунэфыгъэр (зы нэбгырэм
— литри 2,7 — 4,5-рэ) Коцхъэблэ, Шэуджэн ыкыи
Тэхъутэмыкълэе районхэр ары. Ау ащ кыкълэп
а районхэм нахь маклэу ащешъохуэ. Аналитикхэм
кьызэралорэмклэ, аркъ нэпчлэу ахэм кьащекло-
кыи нахыб — зэкълэмклэ агъэфедатгъэр процент
30 фэдиз.**

Зигугъу кьэтшыгъэ шлэ-
ныгъэлэжъым, Ю. Крупновым,
ООН-м иэкспертхэм кьалорэм
епхыгъэу игушхысэхэм джы-
ри зы чыплэ кьахэдгъэщы
тшлэиу. «Тикъэралыгъо,
илъэс зэкълэжыкълэхэм фэдэ
кыхымыкыгъэу, сабыеу кы-
щыхуэрэр дунаим ехыжырэм
нахы нахыбэ хъоу зэралорэр
шъыпкэ, — стхы ащ. — Ау
ар нахыбэу зышлэуагъэр
«зэхъокыныгъэ» илъэхсхэм,
«перестройкэлэ» зэджэгъэхэ
илъэхсхэм ешъоным пэуцу-
жырэ Иофхэабзэу кьэралы-

хъожы илъэс зытлущ горэ
зытешлэклэ, демографическэ
мэшэ куум джыри тифэжыи
зэрильэкыштыр. Ащ зэри-
лытэрэмклэ, арэуштэу мыхъу-
ным пае демографическэ по-
литикэ лъэш, политикэ дэгъу
кьэралыгъом ищыклагъ. Ар
зыфытегъэпсыхыгъэн фаер ны-
ты Wybжыкълэхэр нахыбэу
сабый кьагъэхуыным клэгъэ-
гушлугъэнхэр ары.

Гъэнэфагъэ ны (унэгъо) ка-
питалыр тищылэныгъэ кьызы-
хэхэм ыуж сабыеу кьэхуэрэм

Кьыныгъо щылэныгъэм
кыхымыкыи, зэкълэри ренэу
дэгъу зэкълэн зэримылэжыкы-
штыр тэшлэ. Щылэныгъэм кьы-
ныгъо щырихыплэрэ пэпчъ бэ-
шэрэбым «диготыныу» тлорэп,
ар мэхэгъэ нэшанэу зэрэщытыр
гъэнэфагъэ. Ау мэхэнэ шхъа-
лэ зилэ лъэныкълэхэр — зыщып-
сэуштыр Иофшлэпэ ныб-
жыкълэхэм зэрагъэгъотын амал
щымылэ зыхуыкълэ, кълэлэжыкълэу
кьагъэхуэрэри мэклэштэу, гъогу
пхэндж теуцорэми кьыщы-
мыклэштэу кьытшлэшы. Ап-
шъэрэ гъэсэныгъэ зэзыгъэгъо-
тырэ Wybжыкълэм Иофшлэпэ
зэрилэштым, унагъо ышлэн,
сабый кьыфэхуымэ, ныжъ-
тыжъ пенсионерхэм ащымы-

**Ешгуакоу, аркъым
зиакълэ зэрар ри-
хыгъэу, ащ ыпкь кы-
кълэ, Адыгэ респу-
бликэ наркологическэ
диспансерым ипсихи-
атр-нарколог зылтып-
лээн фаеу мы лъэхъа-
ным учетым хэтыр
нэбгырэ 8632-рэ (2009-рэ
илъэсым — 8591-рэ
хуыщтыгъэ).**

гугъэу ежъ ар ылыгъын, ри-
гъэджэн зэрильэкыштым ига-
рантиехэр щылэхэ хуымэ,
щылэныгъэм шлэшхуыныгъэ
нахь фырялэшт, ащ кыхэкълэу
ешгуакохэри нахь маклэ
хуынкэли пшлэнэп.

ЖАКЪЭМЫКЪО
Аминэт.

ТИЮБИЛЯРХЭР

Тэхутэмыккое районым, Адыгэ Республикэм ыкйи Краснодар краим ичыплагэхэм ащызэлъашлэрэ цыф шлагъу, къэлэ гъэпсыклэ зилэ поселкэу Инэм ичыф гъэшлуагъу, ордену «Знак Почета» зыфилоэр ыкйи медалыбэхэр зишъуашэу Хьанэхъу Къадырбэч ыныбжэ илээс 80 хъугъэ. Шылэныгъэ гъогу дахэ кыкылугъ Къадырбэч.

Тэхутэмыккое районми, поселкэу Инэми язэтэгъэпсыхан зилахышлэ хэзышыхьагъу, Адыгеим ианыхъ бгъэхэлъхъэ лъапсэу «Адыгеим и Шытхъу-зехъ» зыфилоэр медалы зышъуашэу, ныбджэгъу шлагъу Хьанэхъу Къадырбэч тыгу кыдделэу тыфэгъушлэ, псауныгъэ пытэ илэнэу, бэгъашлэ хъунэу фэтэлэ. Ащ дыкылгъоу тыкыкылэлъэу Хьанэхъум гъэхьагъу илэхэр кыдэлъытагъэхэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тамыгъу «Закон. Пшъэрыл. Цыфыгъ» зыфилоэр, «Районым ичыф гъэшлуагъ» зыфилоэр шытхъуцлэр кыфагъэшшоэнхэу.

Лъэлур зыфэдгъазэхэр Адыгэ Республикэм илыклоу Краснодар краим иадминистрации дэжэ шылэ Мамыекъо Ким, Тэхутэмыккое районим иадминистрации ипашэу Пщыдатэкъо Ризо, народнэ депутатхэм я Тэхутэмыккое район Совет итхьаматэу Кравченко Василий, къэлэ гъэпсыклэ зилэ поселкэ псэуплэу Инэм иадминистрации илэхьэтэтэу Хьоткъо Хьызыр. Письмэр зыгъэхьазыргъэхэр ветеранхэм ярайон Совет итхьаматэу Черник Алексей, Къадырбэч илээс зэблэкхэм Иоф дэзышлагъэхэр ыкйи поселкэ Советым идепутатыгъэхэр арых.

Къадырбэч шытхъоу шы-лэм анахъ шытхъу иныри епсыгъ, дахэклэ ыцлэ еплоныр тефэ. Шэн шлагъоу хэлъмэ ащыц шыбжытэу, шъабзэу, шъхъэщытхъужыныр шигъэзыеу зэрэщытыр. Нахьыбэрэмклэ зыщытхъу кылофор Иоф кыдэзышлагъэхэр, иныбджэгъугъэхэр, лъылыгъоу илагъэхэр арых. Ахэм ащыцхэм ядунай зэрахъожыгъгъэр гукъэошхо шъэху, ахэм ялофшлэклагъэр, ячыф гъэпсыклагъэр, зыгурылоныгъэ-зэдэлужыныгъэхъоу ахэлъыгъэр емызэхэу кылуагъ.

Пашэр дэгъумэ, ылэ илэхэри дэгъуштыгъ, пашэр чанмэ, адрэхэри чаныштыгъ. Губжыгъу, ынэгъу зэхэгъэхьагъу Къадырбэч зипашэхэм заримыгъэлъэгъуным пылыгъ ыкйи ар кыдэхъуштыгъ. Шылэх цыфхэр зыфежъгъэ Иофыр клэмыкы хъумэ, куо-хъаушхо кыалтэу, зыгорэхэр агъэмысэхэу, пшъэдэклыжъу арагъэхъыштыгъ еусэхэу. Къадырбэч ащ фэдэ шылэхэр шигъэзыети, Иофыр зэпызымыгъэфэ-шъугъэм зэрэдэлэпылэным, ыгу кылытэныным пылыгъ. Шыфым ыгу зыкълдыклэ, зымы ылэ емыкълужэу мэхъу, ар зыпкэ ибгъэу-уцожыныр, ыкълуачлэ цыхъэ фишлэу пшлэжыныр Иоф кын, ау Иоф заф. Къадырбэч шэн дэгъоу хэлъхэр унагъоу зыщапугъэм кышъежъагъэх.

Шульгъу мыхъжъ фырил икьоджэ гупсэу Тыгуыргъой. 1930-рэ илээсым ибэдзогъу ма-зэ къуаджэм шыц мэкъумэщы-шлэ унагъом кыхъухъагъ Къадырбэч. Нымрэ тымрэ чыплэ колхозым шылажъыштыгъэх. Хьаджэмусэ, клалэм ятэ, заом пхъашэу шызэуагъэмэ ащыц. Къалэу Будапешт шъхъафит ашлэжы зэхъум кылытэу кыалэ-гъагъ, 1945-рэ илээсым дзэм кыыхагъэклыжыгъагъ. Бгъэхэлъхъэ пчъагъэ кыратыгъагъ.

Унагъом сабыитф исыгъ: зэшишэр зэшыпхъуи-тлурэ. Лахъыкыкые илээсибл еджаплэр 1946-рэ илээсым кыу-хыгъ, нэужым Краснодар дэтыгъэ тутынышлэ комбинатым епхыгъэ ремесленнэ училищым шеджагъ. Къалэу Псыфабэ дэт туты-нлэжэ совхозым токарэу Иофшлэныр шыригъэжъагъагъ. Илээситло Иоф зешлэ нэуж Мыекьопэ клэлэгъэджэ училищым члэхъагъ. Ятлонэрэ курсым ихьагъу

Дахэ идунай

Инэм хэхъо, зелэты, клэраклэ мэхъу.

Шылэх цыф мафэхэр, зафэхэр, гумэклылэхэр, ежхэм ашхъэ Иоф нахы нэмыкхэм афэгумэклыхэу, зэхэщэн-гъэдэлон Иофхэм атегъэпсыхьагъэхэу, шушлэныр, хьаллныгъэр анэтлэгу итхьагъу кыэхъугъэхэм фэдэу. Ахэм ащыц Къадырбэч: цыфышлэ, бэмыло башлэ, ышлэрэр багъоу кыгъэшлагъэм кырэкло. Иоф зыдишлагъэхэм ренэу афэгумэклэу, ымакэ ылэ-тыныр, губжыныр, зафигъэгусэ-ныр кырымгыгъэкхуэ, шлэагъэ хэлъэу илэагъо пытэу тетэу кырэкло.

Кыгъэшлэгъэ илээс 80-м фы-зэплэжыкыжмэ, а илээсхэр зэфихысыжхэмэ, зыкълугушлэу, зэрыгушхон гъэхъгъэ дэгъухэр, шушлэгъабэхэр ахелэгъожыкы. Зэклэ рыхъухъагъэр, ышлэ шлои-гъор кыдэхъугъа, шылэныгъэм шыпхыриштыгъа? Кыдэхъугъэр бэ, кыдэмыхъугъэхэри шылэх. Илэнтлэхэу зилэ псэуэри зэфэдэп: зыр игуапэу кыдэлэштыгъ, адрэм ыкылб кыфигъазэщыгъ, кыдэлэпылэным ычлэплэклэ пэрыоху кыфэхъуштыгъ. Къадырбэч иныбжыкылэгъум кызы-диштагъэу зы шэн дэгъу хэлъ — Иоф горэ ыгъэцкхэн хъумэ, бгъу псэумкыи ар зепешэчы, зэклэ кыредзэ: кынэу Иофым игъэцкхэн пылыр, мылкъоу хэхъаштыр, лүклэнышъ зыдэгъушлэ фэе тхьаматэхэр, ахэм бзэу кыафигъотыштыр. А псэуэр зы-зэшлуыкхлэ, игухэлэ игъэцкхэн фежъыштыгъ. Зежъэклэ, гъогу-ныкьом кышигъгъээжыштыгъгъэп.

Комсомолым ирайком Иоф кышлэ зэхъум ишлуагъэ зэкылгъагъэхэм ащыцхэр лы-жыпкыым иуцагъэхэмэ, комсомол пашэу ялагъэр мы уахтэми ашыгъушлэрэп, ыцлэ дахэклэ рало. Къуаджэхэм, кытырхэм, поселкэхэм ащыц ныбжыкылабэ ыпашхъэ шызэблэ-кыгъ, ахэр зэфэшхъаф зэклагъэх. Ащыцхэр нэутхьагъэх, чаныгъэх, адрэхэм агу илыр кыа-фэлэшъуштыгъгъэп. Комсомол пашэр зыфэдэр кызагурылоклэ, нахъ гыфит-шъхъафит хъуштыгъэх, агушлуагъэхэри, ягуклае-хэри райкомым кырахы-лэщыгъэх, Иофыбэмэ язэшло-хын а унэ цыклум кышъежъы-штыгъ.

Сыдигъуи Къадырбэч унэ-шъошлыныр шигъэзыштыгъ, ыпашхъэ итым, ар ежэ бэклэ на-хьыкхэмэ, лыгъэныгъэ фишлэу, фэсакъэу дэгъушлэщыгъ. Секретарым лэдэбныгъэу хэлъыр,

ишэн-зекълэагъэхэр зым адрэм ри-ложыштыгъ, зэлэпахыгъэ кыбар хъуштыгъ. Райкомыр зычлэты-гъэ унэ цыклур ныбжыкхэмэ якълуаплэу шытыгъ, комсомол Иофшлэнымклэ апэрэ лъэбэкъу-хэр мыщ бэмэ шадзыгъ, ахэм ащыщыбэ нэужым колхозхэм, совхозхэм, Иофшлэплэ инхэм ащызэхэщэгъэ комсомольскэ организациихэм ясекретарыгъэх, комсомол ыкйи партийнэ Иофы-шлэхэу лэжъагъэх, предприятие-мэ пэшэныгъэ адызэрахъагъ.

Комсомолым ирайком шыла-жъэщыгъэр бэп, ау Иофышхо ашлэщыгъ, Иофшлэгъу охътэ ужымы ахэр зэбгырыкыжы-штыгъгъэх. Гъэмфэ лъэхъаным Иофшлэхэр нахъ кызэккылаблэ-штыгъгъэх: конференцихэр, зэлү-клэхэр, бюром изэхэсыгъохэр, ныбжыкхэхэр комсомолым хэ-гъэхъэгъэхэр, комсомол лэжъэ-кыо звенэхэм, бригадэхэм язэхэ-щэн — бэ кызэккылаблэшты-гъэр. Звенэхэм азыфагу зэнэкъо-кыуныгъэ шызэхэщыштыгъэ. Уплэкхлунхэм якълуахэр зэфа-хысыжхъэ хъумэ зэфэныгъэр, шыпкыагъэр ялэубытылэнуэ Къадырбэч уплэккылаблэхэр ыгъасэщыгъэх.

Производственнэ-еджэкло бригадэхэм ащыцхэм гъэхъэгъэлэхэр ашыгъагъэх. Ахэм ащыщыгъ Афпысыпэ еджэкло бригадэр. Ащ инахы-бэр комсомолым хэтыгъ. Брига-дэм Иофшлэклэ районим, хэ-кум, Краснодар краим ащызэ-лэагъэгъагъ, ВДНХ-м пчъагъэ-рэ агъэкълуагъэх, гъэзетыбэмэ кырагъэхъагъэх, радиомклэ кы-тыгъэх. Еджаплэ пэпчэ ащ фэдэ бригадэ илагъ, ащыщыбэхэр ко-мунистическэ Иофшлэклэ иудар-ныкыгъэх. Комсомолыцэмэ Иоф-шлэным шашлыгъэ гъэхъагъэ пэпчэ Хьанэхъу Къадырбэчи, ар зипэшэгъэ райкомыи ялахышлэ хэлъыгъ, Иофшлэн псэуми ахэм пэшэныгъэ адызэрахъагъ.

Партием илэжыагло зэхъуми, Къадырбэч зы кызытыригъэна-гъэп, ыкълуачлэ етыгъэу, цыфхэр зылышхэу Иоф шылагъ. Посел-кэу Инэми, ащ хэхъэрэ псэуплэ-хэми а лъэхъаным языгет гукло-дэгъоу шытыгъ, партбилетыр кыгъэтлэжыжыштыгъ, Инэм Советым тхьаматэу мыклон ко-мунистыбэ кыэхъуныгъи. Хьанэхъу Къадырбэч кызыралом кълуагъэ. Советыр иныгъэ, цыф псэуплэхэу Инэм, Дружнэр, Бжыхъэкыоагъэр, Садыклэр, Ко-зэт, Бжыхъэкыоагъэр, Супов-скэр кыхиубытэщыгъэх. Мы-хэр шылэныгъэм чыжъэу ыуж кынагъэхэу шытыгъ. Зэклэлы-клоу илээс 15 Къадырбэч Со-ветым итхьаматэу, поселкэри, ащ епхыгъэ псэуплэхэри умышлэ-жыныу а илээсхэм кыаглоцл хъугъэх.

Уплэхэр кызуцх: сыдэуштыгъ Къадырбэч а зепсэуэр кыдэхъу-гъа? Хэтэ лэпылэгъу кыфэхъу-гъэр? Ахыцэр тыдэ кыкыгъа? Зэрэныбжыкылагъэм лъэшэу ишлуагъэ кыкълуагъ. Ар зы. Ятло-нэрэмклэ, тхьаматэхэр дэгъоу ышлэщыгъэх, нэбгырэ пэпчэ еклоплэклэ гъэнэфагъэ кыфи-гыотыгъ. Поселкэм ишыкылгъа-гъэх гурыт еджаплэхэр, поликли-никэ дэгъу, сымэджэщ, сабий ыгышлэхэр, аптекахэр, культу-рэм и Унэ... Къэлэтыгъуай шы-клагъэу шылагъэхэр, ахэм етлани ахэхъоштыгъ нахъ, ахэкышты-

гъэп. Егупшысэ Къадырбэч: кысышгъуыгъыи мы Иофыр кысыфагъэзагъ, цыхъэу кысы-фашыгъэр сымыгъэцаклэмэ, губгъэн хъун, Хьанэхъу ллакьом шхъагло есхын.

Фэклэщыгъоу Иофым фе-жъагъ, тхьамэтэшхомэ якабинетхэм архъэ, зыпылэ Иоф-хэр агурегаало, ялэгу, бзэ кыа-фегъоты, мыхъу хъумэ, ядао, ажэхэхъэ. Кыфэгъужыкы, ежы-ри кыогъу кыохъажырэп, каби-нетым кычлэагъэкыжмэ, нэмы-кыпчъэ кыегъоты, ашлүчлэхъа-жы. Сыдэу шытми, ашлөкырэп, зыфаер кыдехы. Поселкэм дэс-хэр зэмынэгъуагъэхэр хъугъэ — илээс зэулэклэ кыатицэу зэтет еджэплитлэ ащ кыдэуцагъ зым еджэкло мин, адрэм минрэ шъэрэ ачлэфэнэу. Поселкэм имэфэклы-шхуагъ. Ахэм кыаклэлэжыагло нэ-мыкл Иофшлагъэхэр. Зы псэуа-лэу фежъэгъэхэ кыодыеу, адрэм ишлэныр аублэ, тхьаматэр непи, нычэпи гъогу тет, пшырэп, эзэ-щырэп, тхьамэтэшхомэ рэхъат аритырэп, кырегъэуцуалэх, гъусэ кыфэхъу.

А зепсэумэ ахэтэу шыгъу-пшэрэп Къадырбэч ишлэныгъэ хигъэхъон зэрэфар: Иоф ышлэзэ Ростов, етланэ Краснодар адэт клэлэгъэджэ институтхэр кы-уыгъэх.

Аптекаклэр зычлэтышты унэм ишлэны кыныбэ пилэзгъагъ Со-вет тхьаматэм. Этажитф хъурэ унэхъоу поселкэм дашыхъэгъа-гъэм иапэрэ этаж мехколоннэу N 62-м иконторэ члэтынэу про-ектым итыгъ, аптекэр зымы хэ-тыгъэп. Къадырбэч унэм иапэ-рэ этаж кыдихыгъ. Ишлэхыгъэп а Иофыр, ау гъусэхэр кыгыоты-гъэх, ахэр кызыдыригъэлагъэх. Афэраз «Главкыбуиностран-им» ипашэу Николай Огурцо-вым, «Кубаньспецводмонтажым» итрест иуправляющэу Борис Са-ровым, ПМК-3-м ипашэу Хьут Юныс.

Советым кыхиубытэрэ псэу-плэхэри депутатхэм ащыгъу-пшэщыгъэхэп, чылагъохэм язы-тет, лэжыаглоу ящылэклэ-псэу-кыла зыкыгъэлэтыгъэным сессиихэм ыкйи исполкомхэм ащытегушы-лэщыгъэх. Депутатхэу Аклэгъу Нурыет, Хьут Юныс, Ягъумэ Сулейман, Зимберг Юрий, ахэм анэмыкхэри лэпылэгъушлоу тхьаматэм илагъэх.

Мафэрэ уахтэ кыхыгъэ-кылыти, Совет тхьаматэм поселкэр кыкълухъэщыгъ, зэклэ поселкэми, Совет кылоцыми язы-тет, ящыклагъэхэр зэригъа-шлэ-штыгъэх. Цыфыбэ зыщызекло-рэ урамхэм лъэшэу ыналэ атыри-гъэтыштыгъ, зыщыкыогъэ урам-хэр зэтырагъэпсыхъажышты-гъэх, транспортри цыфхэр зы-щызеклоштыгъэми электроштыгъ-хэр атырагъэуцощыгъэх. Тучан зэхэтэу «Татьяна», сызым и Унэ, зэхакъутэжыныр гухэлэ зыфыря-лэгъэ унэри — ахэм якыдэхын, ягъэцкхлэжыныр лэплэхэу Хьанэ-хъум кыфидэклыгъэхэп. Зыщы-кыуагъэу шытыгъэ урамэу Седи-ным ыцлэ зыхырэп охътэ клэ-кыым кыаглоцл зэтыраригъэпсы-хъажыгъагъ, асфалыт тыралъхыи, ыбгъухэр кыбзэ-лэабзэ ашлэ-гъагъэх. 1985-рэ илээсым Къа-дырбэч итхылэ шыклоу «Совет-ыр Иофымом тегушылэ, рехъу-хъэ, Иофшлэхэр зэхэщэх» зыфи-лоэр Краснодар кышчыдигъэ-кылыгъ. Ар Совет тхьаматэхэмклэ методическэ лэпылэгъоу шыт.

Бэмышлэу ыныбжэ илээс 80 зэрэхъугъэр хэзыгъэунэфы-кыгъэ Хьанэхъу Къадырбэч ты-фэгъушлэ, шлоу шылэ псэуэр кы-дэхъунэу, псауныгъэ пытэ илэнэу, бэгъашлэ хъунэу тыфэлъало.

ХЪУШТ Шэбан.

ЯГЪУМЭ
Хьазрэт:

«Сынасыпшы»

*Ягүмэ Хьазрэт 1930-рэ илгэсым шышгхьэлүм и 18-м Тэхүтэмыкьое районым щыц кьуа-
джэу Козэт кышыхьугь. Ац шыцЛэныгьэ гьогу щыц пычыгьо заул.*

1950 — 1955-рэ ильэсхэр — СССР-м и Хы Дээ КгуачИэхэм ахтэу кгуулыкгуур ыхьыгь. Ац
щыИээ, 1954-рэ ильэсым кгалэу Севастополь дэтыгьэ пчыхьэ гурым еджанIэр кгыухыгь ыкIи
1955-рэ ильэсым Краснодар кIэлэгьэдджэ институтым чIэхьагь.

1955 — 1960-рэ ильэсхэр — Краснодар кӀэлэгэгӀджэ институтым ипчыхьӀ отделение ифизикэ-хьисап факультет студент. Ац даКӀоу Козэт ильэси 7 еджапӀэм кӀэлэгэгӀаджэу ыкӀи трактор бригадэм иӀчетчикӀэу Юф ишиӀагӀ.

1960 — 1964-рз ильэсхэр — *еджэлгэм* изавуч, КПСС-м ирайком пропагандэмр агитациемрэкIэ иотдел изаведуюц, райисполкомым итхьаматэ игуадз, партием ирайком идеологиемкIэ исекретарь.

1965 — 1977-рэ ильэсхэр — народнэ контролымкIэ Теуцожь район комитетым итхьамат.

1977 — 1992-рэ ильэсхэр — *Адыгэкъалэ иисполком итхьамат.*

1992 — 2002-рэ ильэсхэр — Теуцожь районым МПЖКХ-мкIэ инацэ ишэьрыльхэр ыгъэуцIагъэх, МПЖКХ-м и Лъэустэнхьэблэ үчактэ ипэцагъ.

Бгъэхалхъэу кыфгагъэшьошагъэхэр: ордену «Знак Почета», медальху «За доблестный труд», «В ознаменование 100-летия со дня рождения В. И. Ленина», «За трудовое отличие», «За трудовую доблесть», «Ветеран труда» ыкIы бгъэхалхъэ тамыгъэу «СССР-м народнэ контролымкIэ иорганхэм ишыпкъэу Иоф зэрацишлагъэм фэшI» зыфиIохэрэр. Адыгэ-квалэрэ Теуцонэс районымрэ яцIыф гъэшIуагъ, Адыгэ Республикэм и Президент дэжэ нахьыжгъэхэм я Совету ишIэм хэт.

Илгээс 80 зыцыхуурэм тефэу Ягьумэ Хьазрэт зылудгэжлагь. Ац ээдэгущылэгьоу дьтилэгьэр
мышь кьыкИлгэжкЮ.

— Хязрэт, ильэсыбэрэ партийнэ-советскэ лофшэным упылыгыг. Ар нэбгырэ пэпчкклэ щылэныгыг еджэлэ инэу щыт. Ащ лофшлэклэшлоу щы-зэбгыулугыгэм кьэлэ исполкомым итхьамэтэ лэнатлэ бгыэцаклэ зэхьум пшээрыл инхэр зэшлопхынхэмклэ лъэшэу ишлуагыг кьэкьуагыг.

— Ары, партийнэ, советскэ ыкһи уплэкүн органхэм Иофэу ащысшагээм сишылэныгыгэ агыоуклэ ишЮгэшхо кыбсэ-кыгыгэ. Синасып кыбуытыгыгэр КПСС-м ирайкомхэм яапэрэ секретарыгэхэу шылэныгыгэм иопыт ин зыИкэлэлыгэхэхэ Хэшш Шыхамыызэ, Василей Сокольниковым, Жэнэлл Нурдинэ, Лыхэсэ Мухьдинэ, Юрий Тарасовым Иофэрадэшшагээр ары. Охьтабэрэ райисполкомым итхамэнтагыгэр Лэупэклэ Аслъан, Хутыгыгэ Рамзинэ. Ахэм ащыш пэпчэ Иофшэкклэ гъэнзфагыгэ Икэлэлыгыгэ, ау эклэ ахэр экзёозгыгэуцохэрэ Иофшлэн зэфэшхьафэхэм язэшохынклэ шлэныгыгэ куухэр зэрылагэхэр, районым ыкһи ашщысэуцхэрэм ящылэклэ нахышшу шлыгыгэным зышгыхамысэжыгэху зэрэфэлэжыагыгэхэр ары.

Льгэтынгэзгэшхо зэрэфэсигэр кыхэзгэзшэу бэрэ сыгу кээкыжых народнэ контролымкэ Адыгэ хэку комитетым итхэамэ-тагэхэу, опыт ин зылэкэлэыхгэхэу ыкы цыф лугыгэхэу Аульэ Аскэрбий, Шыу Щамилэ, Псылушэ Юныс. Мы зыцлэ кыслогэ псгэуми лэшэу сафэраз, пэцэ Юфшылэхэм ясатырэ сыхэуцонымкэ ахэм яшлогэзшхо кысэкыгы.

— Кьэлэ исполкомым илофышлагэхуу непэ псаоу кьытхэтхэм узипэ-цэгэе коллективыр зэгурьложьуу ыкы зэдэлүжьуу зэрэщытыгээр хэгэунэфыкы. Яугуу кьытфэшлба кьүбдэлэжьэгэе цыфхэм.

— Кьалэм илофыгыабэхэр зы нэбгырэм зэшлуихынхэ зэри-мытэкльшцыр гэнэнфагэ. Бэршүклэ сыгу кэкъкыжьых лoшлэнэу зыфэгъзагагэхэм хэшлук дэгьу фырагьу кызготхэу кэлэ исполкомком кышцыздэлэжыагэхэр. лoшлэнхэр зэшлoхыгэнэхэм яшгыпкызу сьидгыи хэлажэцтыгэхэ партием ирайком иятлoнэр секретарыгэхэу, кэлэ исполкомком хэтыгэхэу Хь. Кь. Кьoшкыр, Н. Б. Здор. Илэс 15-м кыкьлoш ис-

полкомным хэтэу ыгу етыгбээ Юф ышлагэ Т. С. Гусэрыкъом. Зэхэсэн Иофшлэнхэм лээшэу афэлэлэсэхэу зыкгагбэлтэгуагэ тхьаматэм игодзгэуэрэ Хь. Ю. Хьуадэмрэ Т. Р. Мыгумрэ. Пшээрылтэу ялэхэр шытхьу хэлтэу агтэцаклэхээ, тхьаматэм игуадзэхэу илээсыбэрэ кыздз лэжыагэхэ кэлэ план комисси-ем итхьаматэу С. С. Мыгур, от-делхэм япашэхэу А. Д. Кээзн-чыр, Хь. Хь. Шэртаныр, Ш. Ч. Кзынбэр, Б. Е. Цир, А. Е. Хьуа-дэр, С. Хь. Чэсэбыр, Р. М. Хьэ-дэгбалэр. Кьалэм изетегтэпсы-хьан ялахьышлу хашыхьагэ ко-мунальнэ хьымэмтэм ипэща-гэхэу Хь. Тлэшым, А. Мыгум, И. Барцом, Р. Хьашьхьанэкьом. Лээшэу сафэраз кэлэ ныбжы-клом хэхьоныгэ ышлынымклэ лэпылэгэу кытфэхьугэ псэуым. Ахэм аыщэ «Главкубаньри-строи» и ПМК-у N 3-м ипэща-гэу Ю. И. Хьутыр. Илээсийм кыкьлолэ зэрамышылэгэу унэ ныкьошлэу шытыгээр ухы-жыгэу, культурэм и Унэ кы-зэлухыгэным фэшл ащ ишлуа-гэу кыгбэгэлуагээр бэ. Мемо-риал комплексым колоннэ инхэр Юныс шигэзуцугтэхэ, ащ даклоу объект пчягбэгэхэр, ахэм псэуплэ унэхэр, кээралыгэо банкыр, ту-чанхэр, аптекэхэр зычлэтыштхэр ахэтхэу кьалэм шаригтэшлыгэх. Мемориал комплексым ипроект тфэзышлыгбэгээр Кээбэртэе-Бэлькиар университетэм иклэлэ-егбэджэ шхьбалэу кьалэу Нал-щыс шыпсэуштыгтэ Марышэ Мыхьамэт ары. А мемориал ко-мплексым кьуаджэхэр ыкли по-селкэхэр шхьафит ашлы-жыкхэхээ зоохэм ахэклодагэ-хэм яхьадэхэр шьидгзэтлыгы-жыгтэх, кэлэ Советым исесе-сие ышлыгтэ унашьом тетэу ащ «Шытхьум иплошадьклэ» те-джагэ.

— Адыгэкъалэ агъэпсы зэхъум ыкӀи псычӀэгъ хъугъэ кӀуаджэхэм ащыпсэухэрэр ащ кӀэгъэкощыжыгъэнхэм фэгъэхыгъэ лофшӀэнэу зэшӀахыгъэхэм афэхъугъэ щыкӀэгъабэхэм ядэгъэзыжын узэрэпылгыгъэр тэшӀэ. ЗэкӀэ щыкӀагъэхэр дэгъэзыжыгъэ хъугъа?

— Тикъэлэ исполком кIэщакло фэхъуи, Краснодар крайисполкомым тикъалэ фэгъэхыгъэ унэщъунтIоу «Теуцожь квалэ объектхэр щыухыгъэнхэм ехылаблагъ» ыкIи «Теуцожь квалэ IэпыIэгубу етыгъэным фэгъэхыгъэ»

зыфилохэрэр ыштэгъагъэх. А унашгъохэр агъэцакIэхэзэ, Адыгкьалэ зыщагъэпсыгъэ ыкIи цIыфхэр ащ зыщагъэкошыгъэ лъэжбаным шыкIагъэу шыцагъэхэр, зэкI пIоми хуноу, дэгъэзыжыгъэ хугъагъэх. Ау зэшIуамыхыгъэ Iоффыгъохэм ашыщэу анахь мэхьэнэ ин зиIу кьэнэгъэу сIыбтэрэр цIыфху кьагъэкошыгъэхэм зэкIэм и зычIэсыштхэ унэхэр зэрафамышIыгъагъэхэр ары. Непэ кьызнэсыгъэми а Iофыр зэшIомыхыгъэ кьэнэгъы. Зигугу кьэтшIыгъэ унэшIуитIоу крайисполкомым ышIыгъагъэхэм кьапкьырыкIхэзэ, псэупIэ унэу квадратнэ метрэ 3300-рэ хуэрэр цIыфху кьагъэкошыгъэхэм афашIын фэягъэ. Ащ шыщэу кьэнэгъэ унэ 80-р цIыфху кьагъэкошыгъэхэм афашIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ яшэзнэр унашгъо крайисполкомым рагъэштнэным пае тикьалэ илIыкIоу народнэ депутатхэм я Краснодар край Совет джащыгум идепутатыгъэ МамыекIо Кимэрэ Адыгъ хэгъу исполкомым псэупIэ-коммунальнэ хьызмэ-тымкIэ игъэIорышIанIэ игъэшэгъэ ГьукIэлI Нурбийрэ зэшIуахыгъэр бэ, ау документхэм ягъэхьазырын зыщаухыштым тефъу Адыгеир Краснодар краим кьызыхэкIыжым, а унашгъор амыштэу кьзнагъ. Ащ дакIоу хэзгъэ-унафыкIы сIлоигу тикьэлэ исполком кьыгъэхьазырыгъэ документхэм кьакIакоу, Урысые Федерацием ибюджет кыкIоу кьэлэ урамхэр зэтэгъэпсыхьэгъэнхэм, кьэлэм икыбIлэ лъэныкы шIыIэ кьэхалтэм екIурэ гъогум асфальт тельхэгъэным афэгъэхьыгъэ IофшIэнхэм язэшIохынкIэ кьэлэ администрациякIэм ахьчэ мымакIоу зэригъэфедэгъэр.

— Адыгэкъалэ хэкум зэрэфэлорышлэщтыгъэм даклоу, район гупчэуи щытыгъ. Ащ хабзэм исоветскэ органилту дэтыгъ. Къэлэ ыкли район исполкомхэм, ахэм япашэхэм сыд фэдэ зэфышытыкли азыфагу илгыгъэр?

— Народнэ депутатхэм ярай-он ыкйи якээлэ советхэр, ахэм ыгъэцэкклэ органхэм район ыкйи кээлэ исполкомхэр зыф-лорышлэштыгэхэр народнэ де-путатхэм я Адыгэ хэку Совет ары. Лъэшэу зэфышытыклэ дэ-гъухэр зэдэтилагэхэ райиспол-комым итхыамэтэгъуу партийнэ лощлэнымклэ опытышхо зылэ-кэлъыгъэ лыы лүшэу Хьут Рэшы-дэрэ сэрырэ. Тызегурылозэ лфэ зэрэшлэштыгхэм кыкклэкыа-

гэхэм ашыщих мемориальнэ
комплекср, цыфхэм яфЮ-фа-
шIэхэр зыцагъэцкIэрэ унэр,
къэралыгъо банкыр зычIэтыр
ыки фэшгъафхэр.

— Аужырэ ильэсхэм Адыгкьалэ исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгъэ зэхьокыныгъэшлухэр фэхьугъэх. Кьалэм ило-фыгъохэр зэшлохыгъэнхэм о пшэхэклэ ильэс 15-м кыкълочл упылыгъ. Джы зэхьокыныгъэу фэхьухэрэм сыд фэдэ уаса афэшлырэр ыкы тапэклэ хэхьоныгъэ ышынымкклэ кьалэм сыд фэдэ амалха лэ-клэлъхэр?

— Ары, кьалэм гъэхъагъэу ышыгъэхэр пстэуми январьлэгъу. Адыгэ Республикэм и Президент Инатлэ Тхаклушыне Аслъан зылоуцом, кьалэм илофыгъохэм язэшлохын лъэшэу ыналэ тыригътэу ригъэжыагъ. Ащ зэу ишыхат республикэм муниципальнэ гъэпсыклэ зигъэ псэуплэу итхэмклэ апэу Президентыр тикалэ кьызырэкъуагъэр. Адыгэкъалэ хэхьоныгъэ егъэшыгъэныр хэбзаклэм ипшъэрэылъ шъхалэхэм ахалыгътэу ащ кьызырилогъагъэр гъэцкълагъэ зэрэхъурэм Иофыгуабыгъэр ишыхатых. Ахэм ащыщых АР-м иминистрэхэм я Кабинет иунашшоу 2008 — 2012-рз илъэсхэм Адыгэкъалэ хэхьоныгъэу ышыпштхэм афэгъэхьыгъэ амалэхэм яхылылагъэр, гухэлъ гъэнфазэу зигъэ федеральнэ программэу «Урысыем и Къыбл» зыфи-лорэм кыдыхэлъытагъэу гурыт еджаплэр зычылъыгът унаклэр кьалэм зэрэщагъэпсыгъэр, кэлэ сымэджэщым кыпашыхъэхэрр, псыр кьалэм кьылэкълэгъэхъащт ыкли ошхыпсыр ащ дзэыщышт системэхэр, заводылэхэр кьалэм зэрэщагъэпсыхэрр.

Адыгэ Республикэм и Президе-
нт, Парламентым ыкӀи мини-
стрхэм я Кабинет Адыгкьалэ
ӀпыӀэгъу фэхъугъэныкӀэ Ӏоф-
тхьабзэу зэшӀаухыгъэхэм, къа-
лэм Ӏпэжакъгъу МамыекӀо Кимэ
хабзэм ӀльэныкӀо зэфэшхьаф-
хэм зэфышытыкӀэ дэгъухэр з-
радырилагъэхэм къахэкӀэу Ӏо-
фыгаубаэхэм кӀэух дэгъухэр
афэхьугъэх.

Аужырэ илгэси 3,5-м кы-
клоц! Адыгэкьалэ социальнэ-
экономикэ хэъхьоньгэгэш!ухэр
ышыгыгэк. Тапкы! республикэм
ипашэхэм Адыгэкьалэ ренэу
аналэ зэрэтырагэтышттым сицх-
хэ тель. Апэрэмк!э, хэдзынхэр
кэммысыхэзэ Хьатэгьу Налбы
кьалэм ипашэ ипшэрылхэр
ыгэгэцк!энхэу ти Президент
ыгэгэнэфэгьаг. Ят!онэрэмк!э,
ащ Иофшэнымк!э опыт дэгьу
!эк!эль. Мы лэъхьаным Хьа-

тэгүү Налбый кыалэм социальн-экономикэ хэжьоныгээ егээ-шыгээнэмклэ пшгэрылхэр гээжьагээ хэлээу ээшлүехых. Инвестор инхэр кыалэм эклэон-хэмклэ ишчыклагээр ээклэ шлэ-гээн фаеу сэлтыгэ. Кыалэм кыггээгүнээр шьолгырым хэгээ-хэгээнхэ фае совхоззуу «Путь Ильича» зыфилоштыгээм ыклэ совхоззуу «Краснодарлекраспром» зылчагээм иотделениягээм кыаггээгуэнштыгээ чыгу-хэр. Ахэр федеральнэ гьогоу М-4 «Дон»-м ыбггүүхэм аголь-хэшэ, инвестор байхэр ахэм кызфашээнхэ алэжкышт.

— Хязрэт, зэрэуихабзэу, непи, Тхьэм ишыкурклэ, теллээ шлагьоуи. Дэгьоу кьэсэшлэжыя 70-рэ ильэсхэм кьуаджэу Тэхьутэмыкьуае лоф шыпшлэ зэхьэм, кьоджэдэхсэм агьэшлагьоу пчэдыжьрэ кьызэрэпчыыхьэщтыгьэр, гимнастикэ зэрэпшлыщтыгьэр. Джы физкультурэм сьдэуштэу уфыщыта? Арын фае кьэзбгьэшлэгьэ ильэсхэм ыкли непэ уызьитет льяпсэу ялэр.

— А лъэныкъомкӀэ непӀэ шы-
Іэныгъэу сӀлэр кӀысэзытыгъэ
Тхьэм лъэшэу сӀфӀэрэз. Джыри
тхьамафэм щӀ-плӀэ зы сыхьат-
рэ физзарядкӀэ сӀшӀы. Ащ ыуж
километр зыгӀу кӀысӀкӀу ыкӀи
цӀыкӀу-цӀыкӀоу кӀӀэсӀчӀыхъ.
МафӀ кӀӀэ псы чӀылӀ кӀызӀсӀ-
кӀыхы. Дачэм ыкӀи хатэм Іоф-
шӀӀнӀэу адӀлӀхэр экӀлӀ сизакъоу
зӀшӀӀсӀхы пӀоми хушгӀ.

— Аужырэ упчлэр. Сьоплышъ, къызэрэсщыхъурэмклэ, цыф насыпышлоу зыолътэжбы.

— Ары, сыңыф насыпышыу. Къэзгъэшагъэм байныгъэм сыфбэнагъэп, ар шыцэныгъэм анахъ шышхъыауэ слъытагъэп. Адрэр эклэ сылагъ ыкли си. Шышхъэгъусэрэ сэрэры тиклэхэм ыкли ахэм кпаныхъуагъэхэм тахсэу дахэу тэпсэу. Ахэр эклэ цыф тэрэххэу тпунхэ тлэкыгъ. Тхэкыгъэхэм кпаныхъогъэ клэципхэм пшъашъэм апшъэрэ гъэсэныгъэ зрагъэгъотыгъэу, сэнэхъатэу хахыгъэмклэ мзалажъэх. Сызэрэнасыпышлор пшъэдэклыжы зыпылэ Ioшлa-пlэхэм сфэлэкыштыр эклэ илъэс 50-м ехъурэ зрашъышлагъэр, къэлаклэу агъэпсырэм илъэс 15-м къыклоцл сызэрэщылъжагъэр, къыныгъо чыплэ ифагъэхэм сиамалклэ сызэра-делагъэр ары. А пстэумэ сарэгъушхо, ахэр ары сынасыпышлоу сэзгъэлтыгъэхэрэр.

Дэгүшүлагъэр
ТЫРКОО Заурбий.
Сурэтым итыр: **Ягъумэ Хьаз-
рэт** (агузэгү ис).

ГЪЭЗЕТЕДЖЭМИЕПЛЪЫКІ

Цыфым ишлушлагъэ ащэрэмыгъупш

Тихэгъэгү осэшхо шыфашыгъ Хэгъэгү ззошхор захыгъер илъэс 65-рэ зэрэху-гъэм. Ащ урыгушхонэу шыт. Ззошхор кIо зэхъум тылым шылагъэмэ Iофышхо ашлагъ, алъэкI къамыганэу чэщи, мафи ямыIу лъжагъэх. А лъэхъаным шапсыгъэ бзылъфыгъэу Афыпсынэ шыщ Къытыжъ Фатимэт зрихыгъэ лIыбл-нагъэм ехыллагъэу Хуэшт Щэбанэ тиадыгъ гъэзет къы-ригъэхъагъэмкIэ лъэшэу сигъэ-рэзагъ. Статьяу «Фатимэт» зыфиIоу «Адыгъ макъэм» къы-хъагъэм зеджэм, Тхьаркъохыо Шамсудинэ саджж къэкIуагъ ыкIи мары къэбарэу къыIо-

тагъэр: «Хъэдыпэшъо Аслъан Краснодар дэсыгъ, 1922-рэ илъэсым Хъахъурэтэ Шыхъан-чэрые Иоф дишлагъ. Хъушт Шэбанэ кыгътыгъэм тIкIу сыры-разп. Адыгъ быракъыр Грузи-ем кыырихыжьи Хъахъуратэм кыыхыжыгъагъ. Быракъыр музеем чIэлъу, зы шэ пхыры-кIыгъу, гъуанэ илэу щытыгъ. Хъахъуратэр грузинмэ зялэ-лум кыаратыжыгъэп. Москва В. И. Лениным дэжэ кIуи, бы-ракъым пае зельлум, тхылъу ащ кыыритыгъэр ыIыгъу Хъахъуратэр Тбилиси кIуи, быракъыр калыхыжи кы-ыхыжыгъагъ. А лъэхъаным Краснодар Адыгеим игупчэу

цытыгъ. Ащ фэгъэхыгыгъэу джэгущо Тэхъутэмыкъуае щашыгыгъ, цыфыбэ ащ екълэгъагъ. А джэгущом къэщыномкълэ апэрэ чыплэр къыщызыхыгыгъгэр пэнэжыкъое кълэу Зэрамыкумэ ащыщыгъ, ыцлэ къэсшлэжырэп. Кълэм икъэшъуаклэ Хъахъуратэм лъэшэу ыгъэшлагъоштыгъ, Iггу бэрэ фытеочтыгъ. «Моу шыуеплыба ышхъэ псы стэчаныр тетэу, къемыфэхэу кыззэрэ шьорэм!» — ылоштыгъ. Хъахъуратэм адыгэ пэлэ медэ кыритыгъагъ кълалэм. А джэгущом ыуж шыгъачэ шылагъ. Ащ къащыгечыгыгъгэр Гьобэкъуаклэ Былэкьомэ яшычэ-

мыдэ цыкӀу арыгъэ, ащ тесыгъэм Сахьид е Якъуб ралощтыгъэ, тэрэзу къэсшӀэжырэп. ДжауштӀу адыгӀ быракъыр лъэшӀу агъэлыӀгъагъ».

Хъэдыпэшъо Аслъан Бжы-
хъэкъоежъм шышымгъ. Крас-
нодар дэсэу комсомолым Иоф
щишлагъ. Къэбар гъэшлэгъон-
хэр Хъахъуратэм ехыллагъэу
кыбулатэщтымгъэх. Ащ лыгъэу,
цыфымгъэу, зэфагъэу хъалы-
гъэхэм ягугъу бэрэ кышлы-
штымгъ, Хъахъуратэм осэ тэрэз
фэтшынэу зэрэтефэрэр хи-
гъэунэфыкыштымгъ. Мы къэ-
барым шыгъуазэ шыгъэмэ
кытхэу тильэпкъ гъэзет кы-
ригъахъэмэ сипонэшт.

Тиадыгэ бзыльфыгъэхэм щытхъоу квалэжыгъэм ишыхъат 1943-рэ илъэсым пным гъэры ышыгъэ тидзэк'ол'хэм Фатимэт ахэбани, нэмыщхэм ащымыщынэу адыгэ к'алэр къахищи, ишал ч'лэгъ ч'игъэбыл'ыхыи кызызригъэнэ-жыгъагъэр. Арышъ, ащ фэдэ л'ыгъэ зек'уак'лэ кызыхэфэгъэ тиадыгэ бзыльфыгъэ тщыгъушшэ хъуштгэп. Ори, Щэбан, псауныгъэ пытэ уилэу, уикъэлэмыпэ джаш фэдэу дахэу Юф'ебгъэш'лэ зэпытынэу сып-фэлъало.

БЭРЭТЭРЭ Аскэр.

СЭМЭРКЪЭУМ ИКЪОГЪУП

Орэдыр зэпызыгъэурэ узыр

*Атагээр кээм шылоу цыф зэхихыгээн.
Хым ытхэзлагээр псыфалэ лэжэьырэп.
Ешгуаклом чимынэу напэр кыхэхКырэп.
Инжэ зыуджэзгүүрэм льянсэ ыдзыжэьырэп.*

Нэфшгьэго пас. Унапчээр
шъабэу кылоклы. Пчэдыжъ
жы кыабзэм дуыхъ лъаплэр
псээнчэу дигошызэ Гупсанэ
унэм кэкълшыхы. Бэрэ пэмыл-
лэу ыгу иджэмакъэ фэ-
шъыпкьэу, сэбахъ нэмазым
ныор теуцо. Зэрэгужъуагъэм
теуклытыхэу атакьэр унэм
кыильэти, ныом ебгъучы, чэу
шъхьапэм гулэу дэбыбэягъ.
Пшъэрылэу илэм инэу рыпа-
гэу, ышъхъэ ыгъэкли, ыпшъэ
зэклиши, салам лъаплэр гу-
гъэплэ лъапсэу пчэдыжъ нэ-
фылъым ащ пигъохыгъ.
Дышъэлъ сьдыжэр тлэклу
ыукъоши, нэплэ фыжыитлур
шъабэу ридзыхи, такыкъ
зытлурэ сакъэу дэлуагъэ. Огу
жыогъобынхэр кызыспичъы-
хы, псынэкълэчъ кьаргъомэ
закъычлигъауи, шгофи, кьу-
шъхъэтхи, сабыи плэшъхагъи
алылэсыгъэу нэфылъ сэла-
мым кыыгъээзжыгъы. Пшъэ-
рылъ лъаплэу ыгъэцэклагъэм
инэу ыразыу, тэмэ гъэкъы-
гъэхэм заригъэлэттэ, ымэкъэ
чани тлэклу телэкыхыхи, ша-
гур кыыклухэу дзэужыкыгъ.
Дыхуэхъ клуачлэклэ мафэр
ыфайи, сэбахъ нэмэкклэ ыгуи
ыпсыхыи, зэрэдунаеу афэлъэ-
луагъэу Гупсани илофхэм афе-
жэжыгъы. Пчэдыжъ сала-
мымрэ дыухэ кыабзэмрэ яну-
рэ хэтэу кыуаджэр кэтэджки,
игъэшлэ гъогу теуцожыгъы.

... Пчэдыжъ атакъэм
ымэкъэ чан тучан къогъум
ешъокъо купи къыкъуегъэ-
таджэ.

— Зэ моу шгудалолъ!
Арэп, зэхэшхухырэба мырэу
льэлугагу «Хэт си-кыу-зы-н-
н-н...» зылозэ нэпсыр зыгба-
кчэрэм ильэлэ макъ?! Мы
атэкэжымн итхьаусыхэ бэрэ
стхьаклүмэ джири итышта?!
— аркэ дьджыжымн ыгзэ-
ульынгэ чыир кыыритхьэу
ПыжьылапIэ ешъуакломэ
кыатехуынкларъ.

Зэрэдунаеу кьуаджэр язып-хэу атэкъэ закъоу кьыдэ-нэжыгъэр «ыкъузыжынэу» ащ ыгу к'ыхьагъ. Атэкъэ клэпцым хэн ымышлынхэу

иЮфтабгэхэри ыгъэгугъагъэх.

А гугъэлупсымкIэ аIэ атхакIи, анэгу цыцIыгъэхэм ателъэкIыхъэхи, нэ ушIоркыгъэхэмкIэ зэнэкIэожьхи, шьон кыгъотынэу KIэкIэху Iуафыгъ, атэкъэтыгъу ХьукIэкI афыгъ.

Шыпкээр піпэштмэ, мы
кѳоджэ цыклум чэти, тхачэ-
ти, псычэт макъи бэдэдэ шла-
гэзэ зышымылужыр. Ахэр хэ-
гэкѳи, ебз хыамылуи, гѳудэ
цэкъали замылтэгъужыгѳэр
илтэс тлѳкѳым непэ кѳехуэгъ.
Тыгъужъ ныбаджи, кѳолэ
нэкѳыги мы кѳоджэ цыклум
кѳемыбгъуклѳжэ. Зѳклэ зы-
кѳузуу, ышгэ икѳыгѳуу тыгъѳ-
клѳ купзу «уахтѳэм иплурхэм»
былыми, пѳэжыыйи, унэгѳо
тхяркѳуи «кѳыззѳэдазѳагѳэр»
бэшлэгъэ дэд. Шыоныр ракѳы-
хымэ, джы шѳуальтѳэм есгѳгъх ...

Шьябэу теуцомэ, баджэу
зиплэхьхэээ ХьуклэкI чэу
кIыбим кырекIоштэкIы.
Нюом изакшош, ар ыштэ екIы.
Ужы жыхьхарзэу шагум дэ-
фарзэ, атэкъэ штагъэр кыде-
лэсыкIы. Ау ышхъэ питхы-
нэу ащ игъо ифагъэп, атэкъэ
кIэпци зыми Iуфагъэп. Гуна-
хыр зышIэу, гукIэгъу зыхэлтэу,
зиадыгагъэ лIыгукIэ псыха-
гъэу кводжэ ефэндым ХьуклэкI
IуIагъ... Мыхэм япсалтэ кIэ-
кIы дэдагъ, гүфэбэныгъэу хэ-
лбьри мэкIагъ...

Ефэндым атакъэу ыгIупшы-
жыгъэр ныом ытамэ гуIэу те-
быбэ, нэгү зэлъагъэм зыре-
фызылIэ:

— Аркыы шгуумаем сигъэ-
пэрази, къатхъуи ешгуаклом
сызырехыжкэм сыфэгумэкIэу
сшъхъэ сыкIынгъэп, бгъапэу
ыщIыкIырэм фэшI сшIуынгъэп.
Ау сыгу фэгузэу сыкIоджэ
цIыкIу бэдэдэ гушэрэ сьп-
цIымэмагъ... «Сисэ ащ хитэу,
о угу ыгIэмэ, гукIэгъум цIыф-
хэр хэт фигыбэлынха, псжIодзэ
ялэр афигъэгъунуз хэт гуши
ахэм афэлъэлэна»?! — сIомэ,
сыпыхъзэ, гушшысэ хьылъэхэм
сысэрадзагъ. О, си Тхьэ зафэу,
о си Тхьэ лъапI, сыда сила-
жкэр?!.. Гунах сэ сшIагъа? Е

сымышлахуу
псэкЮд зес-
хыагы? Опчы-
плэ аркыяр из-
гуцуагыэхуу
мзутушбофэхэ
непэ ельэу-
хэрэм кыс-
тефа Iусы сэ
сафэпшынуу?!

Дунэ уахъ-
тэм рысымы-
гыплээхуу
пчыхы, пчэ-
дыжы, чэш-
ныкьо ужи,
цыфи, псэ-
ушъхы, мэфэ
къэгъагыи
гыашэм игы-
гу рысымы-
ш а г э х а ?

Пшэрыль
лапфус кыс-
фэпшыгыэр
сымыгыцакфэ
е кыыхкы-
гыа? Сыд кло-

дыкла о сфыхэпхыгээр?! О си
Тхьэ льяплэу, о си Тхьэ заф, ду-
наир схьожынэу уахьтэр
кэссыгэмэ, ешъокло лашъэ-
хэм салъэхэмынэу, бгъэшхьо
шъхьафитхэм ялъэбжэ чанклэ
сыгу зыягъэтхы, спсэу пфэ-
шыппкыагээр о зэшэлэж! Гу-
нахьэу силхэр е кысфэгъэ-
гъуи синэнэ льяплэ сйлъэхэ-
нэж! Шыкур, синан, силъэу
Тхьэ льяплэм кызэхихыгъ,
уадэж спсэ пытэу сыкъэ-
сыжыгъ!

Ныгум фэсакъэу, инэпс шы-
угъэхэр ыгъэнэгъуаджэу ата-
къэм ышхъхэ риуфэхыгъ. Ыгу
ыгъэтынчэу тэкъури шытыгъ.
Ау уахътэу тэкъырым къы-
гъэтхуагъэу, сьджы-къутасэ-
хэмкIэ ынэгу зыщифзэ, ата-
къэм нIом зыфигъэзагъ:

— Дунзэ уахътзу кыысфатлупшыггэр сэ зэхэсшлэ, мары сэхы. Ны папклэу гьашлэм орынь силаггэр, сигупсэ льяплэу Гупсэнэ нан, аужрылэ льялур сфэгьэцкэжб. Спкты хэлэ лэшугьы, сил икьэбзагы, ци, кьамызыйи члэсэмыганэу, гу кьэбзэ фабкклэ Тхьэшхом сфелъэлзэ сыггэрэхьати, кьурмэн тикьуаджэхэм сэ сафэшыжб!

Чыопсым зэкIэм зиушъэ-
фыгъэу гуитIумэ япсалъэ кIэ-

дэЛүкы. Зэ ыгу фэузуу атэжэ
штагэм тыгэнэбзыйхэр ащ
кыышефэ, зэ ныом ынэгу зэ-
ллагэ нэсыщэ стыхху шы-
зэбгырычхэрэр жы кыэбэ
фабэжэ тырелэжыкы... Зэ гу
кыэбэитлүмэ апэлэжыгэр ыгу
фэмыщэару ар хэщэтыкы...

— Ешъуаклор къатхъуи о
узыдехым, спсэ сыкыбгыни
къыплъыбзнагъ... Макъэр кы-
мыклэу, лъакъор клэмыклэу, нэп-
сым ситхалэу шагу нэклъы-
шхом сыкыбзнагъ. Услъэгъу-
жынэуи, си Мэкъэнэф, сы-
гугъэжыгъэн! Сыгуи клэды-
гъэ... Хъадэгъу дахэм сэ сыклэ-
фэлоу Тхьэ лъаплэм бэрэ зы-
фэгъзэагъ. Шыулагъэу уилэ-
хэр Тхьэшхом фэсълатэзэ, сы-
нэпсыхэр мзукъэпыфэ сыгу
мырэхатэу узгъэежыгъ!
Джыназ нэмазыри, си Нэфы
дышгъ, клыхъэ сымышлэу сэ
фэшпъжыгъ. Къурлан лъаплэр
зэ фэгъзэзжэмэ, дунэе хъафым
темызгъэгъжэу уауж кыхъанэу
спси хъазыргъ. Шыкур упса-
уш, си Мэкъэнэф, Тхьэмклэ
шыкур! Псэуныгъ дахэм къуа-
джэр фэгъгъэблэу тлэклүрэ джы-
ри ащ урилэн! — нэгъу зэ-
лъагъэмклэ шъабэу зыщифэзэ,
атэкъэ штагъэу джыри клэзэ-
зырэр унэм Гупсанэ ритлуп-
шыхъажыгъ. Такыкъ хьы-

лэхэр зыпигьэтэкуи, Нэфы
зипхуати, пIэкIор бармэ-
кьым шылъезежыгъ. Дыуахь
лъяпIэхэм бэрэ къафеджэу
ныор атакъэм кIэлъырысыгъ.

Макъэ хьоклыгъэхэмкIэ зэ-
текуожхэзэ, тучан къогъум
къыкъозэрэххи, ХьукIэкI икуп
къуаджэм хэхагъ, KIэкIэхуэ
шъон лыхъоу джыри жьагъ.
Зэман гунчъэм «иорэд
шъхьалэу» ПыжьIапIэ иллы-
кIохэм яхъон макъэ къуа-
джэм охътэнчъэу къышъ-
хьарыуагъ ...

Нэфшъэгъо пас. Гъэшлэрэ
лъагъом дэмыуцохэу, фабэр
ыгошэу тыгъэр мытхъытхэу
огум кьекӀуашъэ. Нэбзый
ӀапэхэмкӀэ зыгорэм лъыхыоу
ным ыкӀуаджэ кышхыбарз-
уцо. Джэныкьо лъапси,
хьакӀэщ кӀоцӀи, кӀашъуи,
чыуни ахэм къачыхъэ,
тӀуакӀи, кьогъупи, чыбызу
гъуани кыiezапплыхъэ. Ау
къагъзэжьрп, къэбар къа-
хыжыерп. Тыгъэр гүмэкӀу
къафызэплъэкӀы. Нэбзый
фабэхэм сьдэу зызашӀи, псэ
пытэу хэти апэ кыифагъп.
ЧӀнагъэу илэр хыльтэ кы-
шыхоу, тыгъэр гүмэкӀу огум
ехыжы...

...Къоджабэ хэкужэ ашынэу игъо фигагъэхэми, уахтэр шъхьасынчъэу гъашлэм рэджэгэу, нэгъэуплэплэгъуклэ ешъуаклуи, тыгуакулги уахэтэ еклы. Дунайр къэкълэжы. Ны гу сакъылэу, шъхьаукы куштэр зыщыгъупшагъэу, нэфшъагъор шъабэу къуаджэм къеклошъылагъ. Атэкъэ Io макъэм адежыуажэу пчълэлух макъэми зыкълэлэтыгъ. Пчэдыжэ нэфылым гугъэр пигъохи къоджэ ныбжыклэм ригъэблэгъагъ. Тыгъэри иуахтэм огум кыхьяжы, игъэшлэ гъогу теуцожьыгъ. Чыопсыр нэрмылэгъу нбзыйхэмклэ пытэу зэпхыгъэ, занэ ащ хэзымэ, гъашлэр мэуко! Чыопсыр ары гъашлэм ылъапсэр, а гъашлэр ары шульэгъу лэжыгъэр, шульэгъур ары цыфым ыкълуачлэ, а кълуачлэр ары чыопсыр щызыгълэрэр.

КЪЭЗЭНЭ Юсыф

ДЗЮДО

Пщыжъхъэблэ нартом тегъэгугъэ

ТелефонкIэ къатыгъ. ДзюдомкIэ дунэ турнирэу Берлин щыкIуагъэм Адыгъ къэралыгъо университетым истудентэу Ордэн Андзаур хэлажы, ятIонэрэ чIыплэр къыдыхыгъ.

Адыгъ Республикэм дзюдомкIэ иеджапIэ Ордэн Андзаур зыщегъасэ. Пщыжъхъаблэ ар къыщыхугъ, иапэрэ тренерыр НэджыкIо Руслъан. Адыгъ къэралыгъо университетым июридическэ факультет щеджэзэ дзюдом нахъ пщыагъэ хъугъэ, итренерыр БеданыкIо Рэмзан, спорт еджапIэм идиректорыр КIоэ Хъазрэт.

Ордэн Андзаур килограмм 66-м нэс къэзыщэчырэмэ янэкIокъугъ, купэу зыхэтым ятIонэрэ чIыплэр къыщыхыгъ. Нарт шъаор Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ аштагъ, Европэм изэнэкIокъумэ ахэлэжъэ нэу зегъэхъазыры.

Опсэу, Андзаур, тыбгъэгугъагъ, уигъэхъагъэм ахэлэжъхъонэу пфэтIо!
Сурэтым итыр: Ордэн Андзаур.

ЛЫХЪУЖЪНЫГЪЭМРЭ НЫБЖЪЫКIЭХЭМРЭ

Апэрэмэ ащыщ

ГукIэгъу зыхэлъыгъэ кIэлэ ныбжыкIэу Улапэ щапIугъэр къытхэмытыжъми, тшыгъупшэрэп. МыкIо Аслъан спортым пщэгъагъ, атлетикэ онтэгъур нахъ шIогъэшIэгъоныгъ. Иадыгагъэ кIэ ныбджэгъумэ агъэ-лIапIэщтыгъ.

Грузиём иулэшыгъэ купхэм Абхъазым зао зырашIылэм, апэрэхэм ащыщэу къош республикэм МыкIо Аслъан къоуцагъ. Абхъазым ишъхъафитныгъэ фэбанэзэ, адыгэ кIалэр лыхъужъэу фэхыгъэ.

— МыкIо Аслъан дэгъоу сшIэщтыгъ, — еIо Улапэ щыпсэурэ Симболэт Валерэ. — Сэщ нахъыкIагъэми, изекIокIэ-шIыкIэмэ сшIогъэшIэгъонэу салтыплIэщтыгъ. Тутын, аркъ ешIоуагъэп. ГукIэгъоу хэлъым гъунэ имыIэу къысщыхъуагъ. Ышнахъыжы,

ышыпхъуи сшIэх. Аслъан Абхъазым зэрэ-кIуагъэр къауатэу зызэхэсхым, адыгэ кIалэмэ щысэ афэхъун зэрилгъыщтыр къыгъэ-шIыпкIэжыгъэу слыгтэщтыгъ.

— Тиспорт еджапIэ МыкIо Аслъан зыщигъасэщтыгъ, — игушпысэмэ ташегъэгъуазэ РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджидэ. — КIэлэ рэхъатэу, епIорэр ыгъэ-цакIэу щытыгъ. Спортым имастер хъунымкIэ кандидат шапхъэхэр ригъэкъугъагъэх.

Сыхъум ивоказал дэжъ щыфэхыгъэ МыкIо Аслъан фэгъэхыгъэ спорт зэнэкIокъухэр тиреспубликэ щызэхашхэ. Улапэ нурам шъхъалэмэ ащыщ А. МыкIом ыцIэкIэ еджагъэх. Гурыт еджапIэм мыжъобгъу къыщы-фызIуахыгъ.

Грузиер Абхъазым заокIэ зытебэнагъэр мы мафэхэм илэс 18 хъугъэ. Уахътэр псын-кIэу макIом, тарихым инэкIубгъохэр тшы-гъупшэхэрэп. Лыгъэ зезыхъэгъэ тиныбжы-кIэмэ ащыщхэм агу къытемыожырэми, ялIыхъужыныгъэ кIэ кытхэтых, тэгъэлIапIэх. Сурэтым итыр: **МыкIо Аслъан.**

ШъошIа, зэхэшъухыгъа?

Лакъомэ язэнэкIокъухэр

Лакъомэ футболымкIэ язэнэкIокъухэр Адыгъ Республикэм зыщыкIохэрэр илэс заулэ хъугъэ. Мыекъуапэ и Мафэ фэгъэхыгъэу ащ фэдэ зэлукIэгъухэр къалэм щызэхашхэнху спортымкIэ пачэхэр пылтых.

Мыекъуапэ иадминистрация ипашху Михаил Черниченкэмрэ къалэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ икомитет итхъаматэу Сергей Двойниковымрэ къызэрэуагъэмкIэ, лакъомэ яшэн-хэбзэхэр нахъышIоу цIыфмэ алыгъэIэсы-гъэнхэм, шIэжъ ялэным, физкультурэм пы-щагъэмэ япчъагъэ нахъыбэ шIыгъэным апае спорт зэнэкIокъумэ мэхъэнэшхо яI.

Адыгъкъалэ, Хъакурынэхъаблэ, Пэнэхэс, нэмыкI чIыплэхэми лакъомэ язэнэкIокъухэр илэс къэс гъэшIэгъонэу ащэкIох. Мыекъуапэ Ионыгъом и 10 — 11-м адэжъ щызэхашхэтых лакъомэ футбол цIыкIумкIэ яэшIэгъухэр. Зэ-ГукIэгъумэ ахэлэжъэ зышIоигъомэ мы мафэ-хэм загъэхъазырынэу, зэхэщэн Iофхэр зэшIуа-хынху тыкIаджэ.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

БАСКЕТБОЛ

ХэкIыжъхэми, тигъэгугъэ имурад

Мыекъопэ баскетбол командэу «Динамо» 2010 — 2011-рэ илэс ешIэгъум зыфэгъэхъазыры. АР-м изаслуженнэ тренерэу, «Дина-мэм» итренер шъхъалэу Андрей Синельниковым къызэрэтиIуагъэу, баскетболистхэм мы мафэхэм пэшIорыгъэшъ уллэкIунхэр акIунэу рагъэжыагъ.

«Динамо» Урысыем изэнэкIо-къуху апшъэрэ купым щыкIорэмэ ахэлэжъэщт. Суперлигэм щешIэнэу фытыныгъэ къыдыхыгъэми, 2009 — 2010-рэ илэс ешIэгъум зыхэтыгъэ купым къыхэнэжыгъ.

— Апшъэрэ купым апэрэ чIыплэр мы-гъэ къыщыдэтхыгъ, — еIо Андрей Си-нельниковым. — Суперлигэм тыхъагъ, ау ащ тыщешIэным тыфэхъазырыгъоп.

Суперлигэм ухэтыным фэшI ащ ди-штэу спортзалышхо уиIэн фæе. Ахъщэу «Динамо» ищыкIэгъэщтыр, джырэ уахътэ бюджетэу иIэм елIытыгъэмэ, фэдэ заулэкIэ нахъыб. Ахэр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр «Динамо» ипашхэмэ къы-далгытэхы, апшъэрэ купым щешIэнхэр нахъышIукIэ алытагъ.

Мыекъопэ «Динамо» хэкIыжыгъ баскетболист цIэрыIоу Валентин Куб-раковыр. «Динамо» тикIалэ зыщызэ-хашхэм, илэсифэ В. Кубраковыр ти-командэ щешIагъ. Нэужым Москва, Ка-зань, Ростов-на-Дону якомандэмэ ахэ-тыгъ. Урысыем ихэшыпыкIыгъэ коман-дэ рагъэблагъы, Олимпиадэ джэгунхэм ахэлэжыагъ.

2010-рэ илэсым Валентин Кубрако-вым Мыекъуапэ къызегъэзэжыым, ишIо-гъэшхо къыгъэкIуагъ. «Динамо» апшъэрэ купым апэрэ чIыплэр къызэрэщыди-хыгъэм В. Кубраковым иIахышIу хэлэ.

Тыгу къео тибаскетболист IэпIасэ «Динамо» зэрэхэкIыжыгъэр. Ростов-на-Дону икомандэ ар аштагъ — лэжъа-пкIэу кыратыштыр хэшIыкIэу нахъыб. Сергей Барсуковымрэ Андрей Долгопо-ловымрэ «Динамо» непэ хэтIагъохэрэп. Ахэри зыхэкIыжъхэкIэ, тикомандэ апшъэрэ купым къызэрэхэнэжырэ нахъышIукIэ плытэн фæе.

ЫцIэ зэблихъушт

«Динамо-АГУ» — джары тикоман-дэ ышIагъэр. Джырэ уахътэ «Динамо-МГТУ» фаусыным пае ищыкIэгъэ тхылъхэр агъэхъазырху къытаIуагъ. Гандбол командэу «АГУ-Адыфыр» суперлигэм щешIэ. Адыгъ къэралыгъо университетыр пропагандэ ешIы. «Ди-намэм» Мыекъопэ къэралыгъо техно-логическэ университетыр Урысыем нахъышIоу шаригъэшIэн ылгъэкIышт. Супер-лигэм хэханэу зызэригъэ-хъазырырэ къызэдэплытэ-кIэ, баскетбол командэр гъо-гу тэрэз зэрэтетыр къыхэгъэ-щыгъэн фæуе тэлъытэ.

Урысыем и Кубок икыдэ-хын фэгъэхыгъэ зэнэкIокъу-хэр Ионыгъом и 4-м аублэ-штых. Хэгъэгум изэнэкIокъу Ионыгъом иаужырэ мафэ-хэм рагъэжъэнэу зэхэтхыгъ. «Динамо» спортыр зикIасэ-хэр ыгъэгугъэхэ зэрэшIоигъор тигуапэ. Командэм ика-питанэу Сергей Ивановым инеушырэ мафэ кырыкIо-штыр тымышIапэмэ, «Ди-намэм» щешIэнэу, ныбжы-кIэмэ щысэ афэхъунэу тэгъугъэ.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгъ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгъ Республикэм
лэапкIэ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилгъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхъалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зидэшыIэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**
Урысые Федерациём
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Тевыр-Кавказ
чIыплэ гъэIоры-
шIанI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэ-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4651
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2364

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00